

ცისკარი

1865

ნოემბერი //

წელიწადი მეუხდე.

წოდება თხზულებათა:

- I — განცხადება, რედაქციისა.
სამწესნარო სვედრი, თ. ვას. მაჩაბულისა.
- II — თ. ანსილ ანდრანიკოვიის კანდა-
ცვლებასე (ლექსი.) დ. ბერიევისა.
- III — მამონტის მიწის ქეჭრეთი
ძღვე ამერიკაში. გ. დიდუბულიძისა.
- IV — სხუა და სხუა ანბავი. მღვდლებსა.

ცფილისს.

კერესულიძის ტიპოგრაფიასში.

რ ე ლ ა ქ ც ი ი ს ა გ ა ნ .

მოძავალს, **1864** წლიდან ჩუჭნი «ცი-
სკარნი» გამოვა იმავე მიმართულებით და
იმავე თანამშრომლებთ შემწეობით, რა მი-
მართულებითაც გამოდიოდა. ჩუჭნი ვერას
ვითუვით შესასებ ჟურნალისა ამის მეტს,
რომ საზოგადოებამ საკმაოდ დაინახა და
საკმაოდ სწრაფი ღირსება შუდის წლის ნა-
მუშაკარისა, მხოლოდ ამას ვითხოვთ, ვი-
საც სურდეს დაბარება «ცისკარისა» დროით
აცნობონ რედაქციასა და თან წარმოადგი-
ნონ სვედრი ფასი.--

სამწუხარო სვედრი.

(მოთხრობა.)

ამ ჩუქნ ქუჩუნიდგან ძაღიან მოშორებით, სადღაც
სამხრეთის რუსეთში, არის ერთი პატარა უყნდის ქალა-
ქი, რომელიც ამენებულა რუსულ კანონმულ ფორმას-
ზედ ღურჯის დობებით და მოყუითლ სასამართლო-
ბით და, რომელშიაღ სტახვრებს ისეთი ხალხი, რომე-
ლიც უოკელთუნ იჯარის ანუ პატარა აღბამატეობით
ჭუჭულბენ თავის საჩხოსა, და საშინლად კრიფობიან-
ახალ შემოსულ არბებსა და სწამთ ისეუ ძველი ჩინეთუ-
რი კანონები. ერთის სიტყვით არის ერთი დაბებულ-
თაგანი ქალაქი, რომლისთანაც რუსეთში ასასობით და-
ფანტულნი არიან და ერთმანერთში ღუძელ ძმებსა გვანან.
როგორღაც, ჭაი დასწუეულს ღმერთმა ჩემი ამხანაგის
ეშმაგი, რომლის მიხეზის გომე ამ პატარა ქალაქში
გავიარე. ჩემს ერთმა ამხანაგმა დაგვინიშნა ეს ქალაქი,
რომელშიაღ უნდა ამხანაგები ერთათ შეეყრილავით.

როგორც მოგეხსენებათ, მოკვდი ტროიკით გამტკვერიას
 ნუბუდი, ტალახით მოსკრილი, დანჯღღრუული, დმტკვერული
 და დაკუენებინე ტროიკა, როგორც პინკობა გვქონდა, ერთ
 ახლად გასტინიცასთან, რომელსაც ექქვა «მოსკოვია».
 მაგრამ ამ გასტინიცაში სიმჭრის გამო ვერ დავდექი,
 და როგორც ღარბი კაცი ვიყავი, ამასათვის უნდა მამუ-
 ძებნა ჩემთვის ერთი ჰატაკი ოთახი იაფი ფასისა და,
 რომელიც სახამოსე ახლად ყოფილიყო. ამ განზრახვით
 მეორე დღეს გავემართე ოთახის მოსაძებნელად. გასტინ-
 ცაში, რომელშიც დავდექი ქალქის ბოლოს იყო აქედან
 მიდიოდა განიერი ჩუმი ქუჩა, რომელზედაც იყო, გათხ-
 რილი ღრმით რამდენიმე სკრული. შუა ქუჩაში აქაიქ
 იდგა გუბები, რომლებშიც ღორები ჭეუმივალად იდგნენ.
 ტალახში მოხიზდა რამდენიმე მოდალი ქუჩა, რომელნიც
 ნიშნავდნენ, რომ იქ ერთ ღრმად ყოფილიყო ქუჩაფენალი,
 ქუჩის ნაპირებზედ გრძელად იყო აშენებული ლეოქას
 სასახლეები ბაღებით. ამ სახლების უკან იდგა ერთი
 უშველებელი გუბე და იმის უკან იყო ქალქის სასაფლაო.
 მე გავუვი ამ ქუჩას, ამ დიდ გუბისკენ და დავინახე
 ხე, რომ ერთ ძველ სახლის კარებზედ იჯდა უღონო სა-
 ლათით კაცი, და ჩიბუსს სწევდა; კარებზედ სჩნდა ნაწი-
 რი: «აქ იმდევს ქირით ოთახი» სწორეთ შენ გიძებდა
 და გიზოვე შეთქი, ჩემს გუნუბშია ვსთქვ.

— სად არის აქ ოთახი? ვკითხე იმ კაცსა.

— თქვენს ოთახი გნებაუთ? შეითხა იმან, წამოსდგა
 მსწრაფად და წელში მოიკაჯჯა.

— დიად, მე ხახვა მინდა ოთახისა.

— ხა, ხა, ხა! . . . მაშ მე მაქვს ოთხი, მე სახლის პატრონი ვარ. . . — და ამ სიტყვებს უკან უნებ ცაბრუნდა და კარებში შევიდა. მეც უკან გავედგი. კიბეზედ დაგვიხვდა ჩუქნი ერთი შეახსნის სქელი დედაკაცი, რომელმაც თავით ფეხმდისინ დაშთაგრიულა. იმის უკან გამოვიდა ერთი ბებური დედაკაცი დიდის ჩუქნივით.

— შეხედე, დედაჩემო, უიხარა პირველმა ქალმა: — კიდევ აქ გადასაც მოათრევეს. კიდევ ვინ დაიჭინე, ღორო? რა ანთან გეთაყვა, ეშმაკები ანინ? მოსკუნება კი არა გვაქვს და.

— სურ. . . ნუ ყვრი, მარამ ეფე მოვინა, ამას. . . ის. . . ოთხი. . .

— თქვენს მოგირავე ბძანდებით თუ არა? შვითხა იმავემ, უფროს ტკბილად.

— დიდა, უზასურე მე.

— მაშ უგანგავათ, მე სრულებით ავირიე. განა ცოცხალი რომედდეს უბრალოთ დაეთყვა. . . მობძანდით.

ის სინქართით გაიქცა და კარები გაღო. ჩუქნი გვიანრეთ ბნელი, ვიწრო დერეფანა და შეკვდათ ერთს ოთახში, რომელშიაც იყო აქაიქ მიყრილმიყრილი, ჭურჭელი, ნაჭრები და ვინ იცის კიდევ რა, ქალბატონი წამწამს შევიდა მაშინვე ამოიხარა.

— ვაი, თქვენა ჭირიმეთ, წამოიძახა და კვლი კვლს შემოაჭკრა — რა ანბავია ესა. . . ოღლა, შენ, ოღლა! სადა ხარ?

— რა გნებავთ? — ჭკითხა შავ თვალს ქალმა, რომელმაც გამოიხედა კარებში.

— აიღე ეს ჩუქნი იუბკები. კეჩა ხედავ, რომ სტუმარი გვეყავს. მაგრამ ახალგაზდა ქალმა ერთიგოი შემამხელა და უცებ გაქრა

სახლის ბატონის ცოლმა ამოიხსნა, და ოთახში დატყუროდა და რაც მოხერხდა კელში დაუწყო ღებვა.

— მანდ თქვენ რას სწუხდებით? უოხარი მე:— იუბკები საქმეს არას დაუშლიან. ჯერ გავკრიგდეთ, და მერე რეგოვრც იცით ისრე დალაგეთ.

— რეგოვრა, გნებავთ, რომ ღებვა დაგვესხას, ხალხთან სინდისჯლი არ არის? მართლაც, თქვენ კეთილშობილი ბძინდებით, თუ ასრე? . .

— მე თვითონ არ ვიცი, ბატონო, ვუზასხე მე და დავუწეე ოთახს დათვალიერება. ოთახს არა უჭირდა, ქუჩისაკენ ჰქონდა ფანჯარა, და აბოთი იყო გაკრული.

— რას ითხავთ, ამ ოთახში? . .

— უწინ ცხრა მანათი ვაძლევიდით სტოლით და ფულსაც წინათ ვიღებდით,

— მე, აქნება მხალხად რომენიმე დღე მამხდეს და დგომს. მოდით დღეურათ გავკრიგდეთ.

— სულ ერთია, თქვენ მეტს არ გავიგართმევთ: დღეში თითო მანათი გადადეთ, ამას გარდა ჩვენსვე გავმსახურებთ.

-- მამ გარკვა, ვიგართმევთ.

— მამ გნებავთ, რომ მოვალავთ.

— დაღებვას მერმეც მოასწრებთ, მე საღამოზე გადავალ.

ამით განათავსე საქმე.

სალამოს უამს მე გავგონებენ ჩემ ახლო ოთახში ბატონი: ჩამადანი, ბალიში და ყუთი, რომელიც ეწოდება სამსატრო იარაღი, და მეჩვე მეტ გადავუღია. ჩემი ოთახში დამსჭდა სუფთათ დალაგებულად, მებედი რიგსე იყო დალაგებულად, ბოლი გარეცხილი, ასე გაშინჯეთ, რომ ფანჯარასზე ჩამოეთრათ ფარდა, რომელიც უწინ ვერ შევნიშნე. სახლის პატრონის ცოლი დამსჭდა ჩემი იგივე წითელის ლენტებით, და პრინციპით. ის დიდხანს ალაგებს და ჩემ ბატონს, და უნდოდა, რომ რაღაც შეიძლებოდა გასწავთ დაელაგებინა, მეჩვე მოიწმინდა ოთელი პირიდან, დაბანდა მდივანსედა და კხედამდი, რომ უნდოდა ჩემთან მუსიკობა.

—მადლობა ღმერთსა, რომ ამ ოთახს მოკრძინი, დანი წყო იმან:—იმდენი დასლაგებულად იყო, რომ ღმერთმა დაიფაროს. ესედა უფრო სუფთათ არის.

—დაიდ, ესედა უფრო სუფთათ განლაგეთ.

—აჲ, იცით, თქვენ წინათ იდგა ქერავი რევისტრას ტრონისა. ერთი წელიწადი მეტი იდგა, იმის გვარი განსაღდათ ოპენუკა, იქნება გაკეცონათ?

—არა არ გამოცონია.

—განსვენებულის სიღორის გუმბინის ძმის წული იყო, უნდა გი მოგახსენოთ, რომ კაცი ვერ იცნობდა უწინდელთან. უფროსი ფანჯარები უნდა და ვინ იცის კიდევ რა. მარტო ბაღლიჯები იმდენი გააჩინა, რომ ჭკუა ვერ მოსთვლის, სწორე მოგახსენოთ ძვირე გავგონებდა, რომ... აი თქვენ, სხანს, სუფთა კაცი ბანდუ-

ბით, მას უკვლავ თაქონობა გუგავსებათ. . .

— რასაგინიგეღიას, უნდა მოგასსენოთ, რომ სისუფთავე გიი სსქმისა.

— მინც ეგ რომ არ იყო, კაცი ბძანდებოთ, თქმსნ გესმით სისუფთავე რა არის, ჩქმსნ დუდაგატებს გი არა გეგსანთ. მინც შე პირობა დავდე, რომ ჩემ სხსლში დუ- დავატს არ შეუშეებ: ჩხუბისა და ჭოჩის მეტი იმთგან არა გამოკარა. ჯერ პირველათ არაფერი; ელპანაკებოთ, ევას ერთათ დავდეოთ, როგორც კანთან, და მეჩემ ის- ტოჩისა შედგება. დანიწობს უბრალოებზედ ღაპანაკსა; რატომ ნაღებს ყური არ უგდეო, ვანცლი რატომ დრო- სე არ გამოიტანეო, — და ხან ისრე მოგაწეენს, რომ ალა- გი არა გაქეს, თავი შაფარო, ჯერ პირველათ რაშედენ- სამე დდე რჯახს ათვლიერებს, და მეჩემ დანიწობს ვინ იტის რასა. რასაგინეღიას უბოტს ისეთი ჩვეულება არა აქმს, მაგრამ არ ვარგა. მანთალი არ განლაყო?

— დიდა, ეგ არ ვარგა.

— ჩემი ქმარიც, წმინდა წელისა არ განლაყო, განაგრ- ძელა სსახლის პატრონის ცოლმა, ყოველ ხეზე უფრო სუფელია, იუბგანზედ გი, სხუასე უარესათ მეგრობა. ცო- დვა კატმა არ უნდა დამადოს, იმ გგარბი სსქმის მიმ. ყოლია. . . აი ესლა ჩქმსნთან ერთი ბებერი დუდაგაცი დგას. ვინ იტის რას არა ჭგავს, კაცმა რომ შესელოს, გული აერევა, მაგრამ თუ სხვან ერთი ფეხი გადადგი, მაშინვე სხუა და სხუა გურგურს დუწეებს. ჩემთუნ სულ- ერთისა; დეე ესეგარდოს თუგი უნდა, მაგრამ კატების- თჯს გი სირცხვილია; მინც რაც უნდა იყო სსქმისა. . .

თქვენ ჩქნთან დიდსან დარჩებით? დაუმატა იმან.

— იქნება ერთი კვან მამიგვიანდეს და იქნება ამაზე-
დაც მეტი. მე აქ უნდა ჩემ ამხანაგებს მოუტადო, და
მეჩემ სულ ერთათ წავალთ.

— საით? თუ შეიძლება დეს გვითხროთ.

— შოკს.

— აგრე. ჩქნთან, მადლობა დმერთსა, არ მოგწეინ-
დებათ. აი განხედეთ, ხაღსი დადის, აქედან საუდაჩიტ
ანდობა. მდივანი რბილი გაქვთ, რეგორც გსურთ ისრე დაი-
ძინებთ. თუ ნერწყვი მოგივიდეთ აქვე თასი სდგას. . . თუმცა
მდიდრები გი არა ვართ, მაგრამ მადლობა დმერთსა ვშუ-
დობინებთ ვართ; ჩემი ქმარიც კეთილშობილთაგანია,
ჟერ ჩინოვნიკათ იყო, და ესლა პოლიციამი სწეწს, — აი
თუ გნებავთ ელაპარაკეთ. . .

— ელაპარაკებთ, რატომ არ ვილაპარაკებთ.

— ესლაგი წავალ. თქვენ მგონიან მგზავნი ბძინდებით, და-
სვენება გნებავთ თუ მოგინდათ რამ დაგვიჩახუნებთ კარები.

— კარგი, დაგვიჩახუნებ.

სახლის პატრონის ცოლი გავიდა: მე ვიდეე ჩემ ოთახს
თვალიერება დაუწყე. ერთი კედელი უაფდა სახლის პატ-
რონის ოთახსა, ჩემის ოთახისაგან, და სულ მესმოდა
რასაც ღაპარაკობდნენ.

კედელზედ კვიდა ერთი ვიდასიც ღენერლის პატრო-
ტი, ელაშის თვალებით ურამოთ, და უშინოთ და ჰეტ-
რე დიდისა, რამედიც იღბა ღადოყის ტბის წინ, გრე-
ვითლებული იყო და რილათიც დასხმული. კედელთან
იღბა სტოლი, გადაფარებული თეთრის სუფრით, ადაგ-

აღბ უკეთესი დაქებით; აქეთაქით ორი მამა ჰანუელი
 სკანში იდგა, ძველსავე ბაღაშებით. შირღაზიკ კვდელთან
 იდგა მდივანი, გაღვრული იყო ხშირის ჯდომითა.
 უკეთ მდივანის ფიცარსულ თითთ ორი სისხლის ზღა-
 ლი იყო დახნული, იმ შემტრდელთა, რომელიც სპი-
 რათ მოგზავება ხალხი, და სარკეს ქვეით კვიდა
 პატენტი (*) შირველი ჩინისა, ოქროთ მოყენილს რამ-
 გაში. გუთხეში, ხის სამკუთხეანში ესვენა დიდი ხატი
 ჯიჯონით, რომელსედაც კვიდა კრიალასნები, ლენტე-
 ზი და უკვიდელები, იმის წინ იდგა გაქონილი სამდროთ
 წონი, იმასთან იდგა კარახვა სავსელით, რომელსედაც
 მიგრული იყო ნამწვი წმინდა სამთელი და, რომელსედაც
 ისხდნენ ბუხები. მუარე გუთხეში მიუდებულად იყო ჩი-
 ბუხი და იმასთან ქვიშით სამსე თასი. ანაფური, შვიდ-
 ლება აქ დგომა, უსთქუ შე და მდივანსულ მაგისუნე-
 რადენურე შემსვედრისა გზაში ოთახებში დგომა, და მგო-
 ნის თითქო სულ ერთი ფერმისანი არიანო. ისივე მუ-
 ბელი, რომელიც აგონებს კაცსა წარსულს რაღასაც. იგივე
 სახლის პატრონები, თითქო შენ სადღაც გაგიტყნაო-
 და ბოლოს იგივე ფატაფუტი, რომ სახლის ნაკლულება,
 ერთ ბაშათ მოქიჩაკეს ან აჩუქნონ; ისეი ან იტან,
 რომ მთელი იშათი ამბავი, ჭერსულა სწეობა, ან როგორა
 სტოკონებს და ან როგორ მდიდრები არიან; იგივე გე-
 დელი ჭერ ქქქშ პატარა ჟუჟუტანით, საიდგანაც მეს-
 ზიდა ხალხი. სახლის პატრონების იმდენი ამბები, უფ-

(*) დრამატა ჩინის ბაქისისა.

რომ მომეტებული ნაწილი უწმინდურნი და სამწესნოანი, რომ შენვე იტანჯები იმათ მაგიერ იმ გვარ ცხოვრებას სიკან. ბევრჯერ მივლია რუსეთში, მითაკრივებისა ახალდგან სსტა და სსტა ქუჩები ჩქსნას სასოკადობისა, და აქედან ისეთი მწესნობა ჩამოვლია გუდში, რომ კაცი ვერ მოიფიქრებს. სულ შინახარის, სხვა, ცრემლები, თანხი და რიბი ცხოვრება, რომელსაც იმედი ახაფრისა აგანა არა აქვს, რომ კელი მოიპართოს. დიქრთმანი შე თათონ არ ვიცი, ეს როგორ ხდება; ბუდი მიმავლებდა ხოლმე იმისთანა სვედრებსა, თუ ნაველა მქონდა წამსდარი, რომელს დროსაც, რაც უნდა კარგათ გამარათული იყოს, შინიც ნაკლულებსა კმაებს, და ან თუ სწორეთ ასრე შინათა რუსეთში ამ გვარნი უცვალებელი და წახდინილი ცხოვრება, ასე რომ კაცი ძვირით კმაებს იმ გვარ ღვასსა, სადაც მშვიდობიანთ იდგნენ და გვიყოფილნი იყვნენ თავის ცხოვრებაზედ. . . რომელსაც მოიფიქრებს, რომ არ აჩიან ისეთნი კატნი, რომელნიც ცდილობდნენ ამ ცხოვრებიდან გამოსვლას, მაშინ ბუდი წუხილს დაგიწევს. და თუ იპოვება ისეთი სჯინდისიანი კაცი, რომელსაც უნდა უკეთესი ცხოვრება, მაშინ ის ან ჭეჭათ ზეარდება მწესნობისაგან, თითონ სასოკადობისგამო, და ან არა, ჯერ დიდხანს დაუწყებს სასოკადობას ჭიდაობას და ბოლოსკი შინიც გაჩუმდება და იმისთან შეერთდება. რუსეთში ძალიან დიქმად გაუდგამს ფუსვი ძველებურს ჩვეულებასა, და თუ ერთი მიზეზი შესჭდა რამე, მაშინ იმას თავს დაანებებს და სსტას დაეჩვენება. . .

— რას შეგიტყობ შე ან კედელს შუა? ან დღეებში ჩემი სახლის ზატრონები მთავრდებიან ჩასმე თუ რა? შეგი თითქმის გული მეუბნება, რომ აქ რაღაც ამბავია; სახლის ზატრონის ცოდვა წამოიღება; რომ რაღაც ცოდვა აქვთ, რომელსაც მაღვენ, და თუთონ იმისა დაზარალებს დამათქმნა. აბა ვნახეთ ბოლოს რა იქნება. . .

— დიდის ბინდისას ჩემს ოთახში შემოვიდა ოღონდ ჩაისი იარაღით და სიმთელი ანთო. თავი დამაზათ ჰქონდა გადავანტყნილი და სუთთა ჩათის გაბა ეტყა, რომელსაც გულუბრდა, რომ ახალი გარეცხილი იყო. მხოლოდ ესაა შეენიშნე, რომ ეს ქალი რაგონა იყო: ახლაგზდა, ტანოვანა, შავ-თვალ-წარბა, რომელნიც ისრე ტუბილად იტყობოდნენ, რომ თითქმის შუა გულში ჩამტყარინა და ეაღვრებოდნენ.

— შე მგონია უდროთ შემოვიდი, წამოხსენებ იმან ტუბილის ხმით, თქვენ ვერ კიდევ მოსვენებაში ბძანდებით?

— არა, არა მძინავს, ჩემი მშუტნიერო.

— მშუტნიეროცა; რა მალე წამოხსენებ?

— მაშ თქვენ ვინა ბძანდებით? კვითხე შე და ქუტმა-გუბილამ წამოვიწიე.

— შე ვარ ქალი ოტსტანის გუბერნიის სეკრეტარის, თქვენის სახლის ზატრონისა.

— თქვენა?

— დიაღ, შე. რას გაჰკვირდით?

— უგარავათ, შე მგონა. . .

— თქვენ გეგონათ, რომ მე მოსამსახურე ვიყავი? არა, მაგასევე სცდებით.

— მას მშუტნიუკს აღარ დაგიძახებთ. მამა თქვენს რა ჰქვან?

— მასა ჰქვან, ივან ივანიჩი ანდრეევი; იმასა ჰყავს ცოლი მარია ეფიმიკონა და ქალი ღვლა. აი ეს გასლავთ ჩვენსი ოჯახი.

— მე დიდხანია არ შემხვედრია თქვენსთანაა გამბედავი ქალი.

— ოჰ, მე მოსაკრძალა ვარ! .. ახა, თქვენნი ჩაი სად არის? ან თქვენ თითონ გააკეთებ..?

— არა, თქვენ მიბძანეთ კიდევ ერთი სიტყვა: თუ თხმუტის წლისა ბძანდებით თუ არა?

— კიდევ შესცდით, მე შობას ჩვიდმეტისა შეესრულდი.

— ოჰ, ხნიანი ყოფილხართ! ქმარიცა გყავთ?

— იქნება... არა, რატომ არ მიბძანებთ, ჩაი სადა გაქვით?

— ნუ შესწუხდებით; მე თუთონ გააკეთებ. თქვენ მხოლოდ სამოკარი მიბძანეთ, და მეცე მიბძანდით ჩაი ერთათ დაგლიათ.

— მადლობელი გასლავართ. ეგ მომეტებუდი იქნება შირველ განცობაში.

— ღვლა! რას რატავ ამტენ ხანს მაგ კაცთან? გამოიძახა მეორე ოთახიღამ სხლის ჰატრონის ცოლმა: — გინდა, რომ იოსებ ჰეტროვიჩის უთხრა.

— ემ საათში მოუდივარ.

— ეს იოსებ ჰეტროვიჩი ვინ არის? კვითხე მე.

—ეგ აჩის ერთი საშინელი კაცი, რომელიც უოკელს თუნ მაშინებენ, — მიმასუხა რაღამ და გავიდა.

წამდენსამე ხანს უკან, იმან შემოიტანა პატარა სავაზი, და სტოლთან დაუწყო კეთება ჩაისა. მე ჩემი სავაზი მაშინაც ამოვიღე ჩათ და მივეცი, რომ გავკეოთუბინა ჩაი. დიდხანს ფათურობდა ისი, და უნდოდა, რომ მთელი ჩაის იარაღი პატარა ფაქონსეფ მოეთავსებინა; მეჩემი ჩაყარა ჩაი ჩაინიკში და დადგა სავაზარსეფ, საღებუტე დაათარა და სჩქარად შემამსედა. მე გაუტინე.

—თქვენს შგონა მე დამტინით? შეათხა და გაწითადა.

—არა, მე მხოლოდ შეგტრფიალებ თქვენს სამსახურსა.

—წამდენიც გნებავთ იმდენი გტრფიალეთ, მხოლოდნე დამტინით.

—იციოთ, რა უნდა გკითხოთ?

—არა, არ ვიცი.

—ნება მიბოძეთ გადაგხატოთ, და ჩემ ალბომში შევიინახო თქვენნი სხე.

—ეგ რისთვის?

—ისე, სასწოვრათა.

—თქვენს გინდათ, რომ მე განსწოვდეთ?

—დიაღ, მე მაქვს ისეთი ხასიათი, რომ ვინც ქალი მამეწიწება, იმის პატრეტს გადავიღებ.

—იმან გაიცინა და ნათესავთ გასწოვრათ თმები.

—სჯობს ჩაი მიიტოვოთ, ეს გიდეტ გტოვდა. დავისათ?

— რატომ ჩემ კითხვას ვერ ახსნის მიზანსუბი.

— შენც, როდისმე გიზისუბი. . . აი კიდევ დაიწყო თქვენთან ღვაწლი, და შეგი ამისევე გამოიყვანდებიან. ნახვამდინ!

იმის შემთხვევა, კიდევ გაიღიზა და მსწრაფად გაიდა.

შევედრე დედ-მამის გათმობულად და სავსარელია, ვითუქმე მე და სვამსევე დაუკვირე. უნდა როგორმე დაუახლოვდე, რომ მოწვევით არ მოგვედო, სინამეძვე ამ ხანაკები მოგვედო, და იმასთან დაახლოვება დევილია...

ფინჯალი, რომელსევედ იყო დახატული ბუნე და ხინჯი, ეტყობოდა, რომ მადიან სუფთა არ იყო: წყალსაც წაღაც სუნე ჰქონდა. რამდენსმე წლის წინათ მე ამ გვარ სსმელს არ გაიხსენებოდი, მაგრამ რუსეთი, რომ მოგვიანე, ვნახე, ეს ღიხსება ყველასა სჭირდა და ამისათვის შევეჩვიე, ტალსსაც დაუჩვევი... იქით ოთახადგან წერის ხმა გამოდიოდა და კანტელანის ტიტულის და რიტორიკის ბუტბუტი, კუნნიდგან გამოდიოდა ორი მანუბანის დედაცის ხმა. ეს ხმა ცოტ ცოტა დამინდობდა და ბოლოს ვიცანი ჩვენს სხდვის პატრონის ცოდის ხმა, რომელიც აგინებდა იმ ბებერ დედაცსა, რომელიც წინათ აწერე, მეც საქმე გაუშვი და დაუწვი ურის გდება.

— შენი ნათესავებიც ცუდი ხასიათისანი იუწენ, ჰევიროდა სახლის პატრონის ცოლი, — და შენც იმისთანა ხარ, შე გველო შენა!

— ანა, სხუამ რომ იღაზანგას, ეგ სხუა, მაგრამ შენ რამდენიც გინდა იმდენი იუიუი; სჯობს შენ მეგობართან წახვიდე ველსევე ჩამოვიდო და უაღრესო.

— რა არის, მე თუ შეგობარნი შევს, შენ გი არა გყავს, ალექსი მიტრინი ვინ გაქურდა, თუ შენ არა? ჩუტნი გი მადლობა ღმერთსა ქურდაბასედ არავის უნახევართ... ჩუტნი ქურდები არ განლავართ.

— თქუტნი ქურდები არა ხართ... მაშ შენი ქმარი სამს სახუჩიღვან რათ გამოაგდეს?

— აი შენი გი დავტყვ; ჭკუა არა ჭქონდა და იმიტომ გამოაგდეს.

— შენ სტყუი, მე გვ კარგათ ვიცი. რატა სახემწიფო ფულებს ახდეინებდნენ, მაშინ გიყაბა მოაგონა...

— თუ ღმერთი გწამთ ჩემსე ნუჩას ლაშარაკობთ, წამოიძისა სახლის პატრონმა კაცმა.

— შე სუფელა, შენსე ვინ რას ლაშარაკობს! შე მხეცო! სჯობდა რომ ცოლისა და ქალისათჳს ყური გუ გდო.

— კმარა, ვაი, ვახშმის დრთა.

ხმა დაწუნარდა. შესმის სუფრასა შლიან.

— დაბანდით, ეუბნება სახლის პატრონის ცოლი, თელა სად არის?

— აი იმ შენ ქალს კარგა უტქირე, თორემ თავის თავს გაიფუტებს, ძალიან გათამამდა, უთხრა ბებრმა დედაკაცმა.

— არ დაჩუდეები გუკლა? თუ ჩუტნთან არ კარგა დგომა, დაიკარგე სდაც ბინდა, ჩუტნი არ გიჭერთ.

— მე შალე მოგეტლებით, მაგრამ ვაი თქუტნი ბრალა.

— კმარა, ვასილის ანდრეკუნა, ტკბილათ უთხრა ბებრმა კაცმა— გუ სომ სულ ხემრთბასა.

—მაშ მკაცრ და აუბედებს?

ერთ მინუტში დაჩუმიდნენ და სადილზედ დასდნენ. დანაჩანგლის ხმა მოვიდა.

—ოტკა აღწა გაქვს, ჭკითხა:—მე მკონია ცოტა ვიდევე დაწინა?

—სად აწინ, ღოთო, ოდგა! . . . შენ სად დაიკარგე აქამდინა?

—ბაღში ვიყავ, მიუგო ოდგამ.

—მე ვი აწ ვიცი, რომ ბაღში იყავ. . . დაჯექ, ჯერ შირჯუარი გადაწერე. შენ ჩემი აღწაფერი გეუფრება, მაინც შენი ოსტიდგან მოვა იოსებ პეტროვიჩი.

—აწ მოვა. მე თუთონ იმას გეტყვ, რომ სულ მაგონებთ.

შესდის გიდევე სწამენი, და თუბუბის ხმა: შინ სული მამივიდა და მკამე მომწიწისა, ვანშის უგან მოისმა ვი აღწის ბოუინის ხმა, და თამბაქოს სული მამედინა; მე რმე ვიღამაც დატვიმინა ტვირისა, და ღუთის წყალობა უთსტეს, იმანაც დამთქნარებით მადლობა უთსტა, შემდეგ ომ დაიშდნენ და აღწაწაგი ასლა გუნნიდგან მომესმა, იქვი მარტო ვაწის მეტი არაუინ დაწჩენიდა, ნახა რომ არაუინ აწის, ჩუმათ ჩამოიღო რმევა, დაასხა ოდგა, გადაუღაშა, წამოიღობა და თითქო აქ არაუფერი ანბავიო. წაღებს წმენდა დაუწყო ბოღოს მამწიინდა იმათ ყურის გდება და მოუინდომე რასედმე გაკრთულ ვიყავ. ფანჯარაში გავიხედე ვნასე ბნელა; მაშ სკიწნობა აწ შეიძლება, დაჯექ დასწერათ, მაგრამ ვერაფერი დაწერე; თითქო ჩემი ყური, აღწასაც ყურს უგდებსო და სექმეს მიშლია

სო...

ათი საათი დაჭკრა, დაწვეჭ. მესმის სხლის პატრონი კაცა, კრატსედ წეს და გამწარებული იფხანს; კრატმა ჭკრუნე მოიღო, და ამ კრტმა თავის ტანი კედელს მიასვედრა, საიდგანატ გიფიქტე, რომ ჩემს მესობლად იყო ცოლქმარის ლოგინი. აი მოდის სხლის პატრონის ცოლი.

— გძინავს? ჭკითხავს ის ჩემათ.

— ჯერ არა, უპასუხებს კაცო.

— ხვალ იმსებ შეტრეკინთან წადა.

— წავალ.

— უნდა ფული გამოგართვათ, თლას ბაშმაკები დაჭრება.

— კარგი.

— დღეს რომოვლაც მუცელი მტკივა, განატრქელა ცოლმა.

— ქმარი დანემდა. კიდე კრატე ჭკრიალებს, მინის მუშების ხმა მომესმა, და ქაფურის სული მომედინა. იმათ ყურის გლებით დავიღალე, დავიფარე თავს ზედ ბალიში. დახე ჩემ ბედსა, სუნით შეკოტე. რომ ჩემს ახლო, ბაღდინჯო სეიბნობდა. არა, ვთქვი ჩემს ტუნებაში, სხლის პატრონის ცოლსა ჯერ მსტეები სულ არ გაუწევა მთქი, და გავბედე დაჯდომილა დამქანა. იქათ ოთახადგან კი მესმის ხერინვა და საათის მაიატონიკის ჩუმი ხმა. ვიღამაც შინარემ მუსლი კედელს წამოჭკრა; მე შეკინძე, პატრეტები ჩამოცვივნენ; მერმე მომესმა ოხვრა, მძინარის ხრამუნა, და სხუა ნაიბი ხვრან-

ნვა. და დიდხანს არ დამეძინა.

როდესაც გამოემეღებო, სამოკვანი სტოლსედი იდგა კი-
დგა და იმის ახლო სახლის პატრონის ცოლი ფათუ-
რობდა.

— დრო არის ადგომისა, პატრონო, სთქვა იმან, რომ-
დესაც ნახა, რომ თვალი გაუხსნა: — აგერ შეადგა; მე
უვა ორჯულ დავლი, და თქვენ კიდევ გძინათ.

— ი ავდებო, უმასუხე მე.

— როგორ მოიყენებ?

— ცუდათ, პატრონო, ბაღინჯუბა შეშკამეს.

— ეგ შეც ვინცა, რომ ბაღინჯო ბეჭია; ხომ გა-
ვასუფთავებ, მაგრამ მინტ კიდევ არის. აი ესა კიდევ
დავათვალავებ. გუშინ დამავიწყდა. . .

— მეც ჩამოვიღე ხატი და გასკენა; იმის ადგილ და-
რჩა გძელი ობობა ბუდეები. მე უნთ ჩავიცვი. უნ-
და ღია იყო, და მისას სხეუბა შემოვიღონ, ქაჩიცა
ქაჩადა. . .

— შეიძლება თქვენთან შემოვიდე? მამეს ოჯახსა.

— შემობძინდით.

— ოჯახში შემომიტანა ჩაისთან ბუდეები. მე იმის სა-
ხესედი შევატყე ცუდილება; რაღაც მოწყენილი სახე ქა-
ნდა.

— თქვენ, მითხრეს, წუხელის ცუდათ გძინათ? მკით-
ხა ოჯახში.

— შეიძლება. ეგ სძინათ შემართება ხელში.

— სიზმარი ანა ნახეთრა?

— ზოგორ ანა ვნახე; ბეჭი ვნახე.

— რა ნახეთ სასიამოვნოა?

— თქვენ გნებავთ ვაიგოთ?

— არა ისრე; განსვით? უნდა გარმა დაისწავლას, რასაც ახალ ადგილს სიზმარსა ნახავს.

— მე ბეჭთან ვუთხოვარ, სულ სად შესამება. —

— თქვენ კვლე დიდხანს რათა გძინამთ? მავნებელია. დღეს დილა მშენებელი იყო; მე ასე მეგონა, რომ სასურველად წაბანდებოდით.

— აქ სად უნდა ვისეირნო? ქალაქში?

— არა, აქ მიხდარი არის; აი აქ ახლა სასაფლაოა, და იქ რამდენი საცინელი ნაწიკია.

— მე ძალიან ვერიდები სასაფლაოს. რა სურველია, შევდრებს შუა! აი თქვენთან კვ სწავა არის.

— მე ნებას არ მამცემენ, რომ თქვენთან ვისეირნო.

— მაშ მე მარტო არ არ წავალ. აბა თქვენ პატრულ ტყვედ რას იტყვიან? გუშინ არ გნებავდათ, რომ გეპასუხებოდით.

— მე კვ დედას უთხარი, და ნება დამართა, იმ ჰარობით, რომ თქვენ ის პატრული აქ გაუშვას.

— მაშ მე უნდა რა ვგზავნი დავსატო.

— ზოგორც იტო.

— კარგი, მე თანახმა განლაკათ. რადღის მიხედვით ნებას, რომ დავიწყო?

— კვ თქვენს და მოვიდებელი.

— რაც ადრე იქნება, ის უკეთესი. გნებავთ დღესვე?

—მე მზათ გახლავართ.

—ღიაღ. ბატონო, ძალიან კარგი იქნება, მოულოდ-
ნელად გაეჭიან სახლას პატრონის ცოლი, და კარბში
გამოხნდა:—თქუწნი ჭირიმყო, დაგვისატეთ აღლა! ჩვენ
დიდი ხანია მაგის პატრუტი გვსურს, იოსებ პეტრუკიჩ-
საც იამება.

—თქუწნი ამის სამცეიერეთ ოთახი კარგათ უნდა გა-
მისუფოათ.

—განისუფთავებთ, დმეტთაი მოწამე დლესე კარგათ
მომსუენებთ.

—მაშ გაიქე აღლა, ჩქარა სტოლი მოამზადე და
მოიხრეთე წკასიები გაქუთ?

—აი ბატონო, მხლელად ადგილი მბობოქთ

—აი ესლე. ჩქარა, აღლა!

—და ოჩივე მწროფად გაიქცუნ.

იქით ოთახში, წამდენსამე მანგუს უკან, შეიქნა ჩო-
ჩქოჩი, წაღსაცა სდგამდენ და გამოდში ჭოთურომდ-
დნენ, მეწმე სახლის პატრონის ცოლმა ვითხრა, რომ
სულ მზათ იყო. მე ავიღე ჩემი სამხატვრო ყუთი, და
შევედი კარგ სუფთა ოთახში. სწორეთ სასტუმროთა ქქონ-
ნდათ ის ოთახი. ფანჯარასთან მომზადებულ იყო
სტოლი, გადაურბული ლურჯის საფუტკით, და იმის-
თან იდგა აღლა, ძრელ მორთული, და თავი ყვავილე-
ბით ქქონდა შემოკობილი. წამდენიმე ხანი გავიდა, ადგი-
ლის გამოსახრეკათ თუ აღლა რგორც დამდგარიყო.
აღლა იცინოდა, რგორც ვმარჯული, სშირათ იხედობდა
საჭკეში, და სხჭა და სხჭა რიგათ იგრიხებოდა. იმის

დადგეი ცხრავდა, ჯაკობდა და თავის სიბილით თავი მომაწუნა. ბოლას, წოგოტ უნდა ისე დავსხედით და ავიღე გელში კარანდაში. ყველანი დანუმდნენ.

—მე ხომ არას გიშლით? მკითხა ჩუმათ სახლის პატრონის ცოლმა.

—ეჯობინებავი, რომ თქვენს აქედან გაბანდეთ. უპასუხე მე.

—მაშ მე გავალ; წვენსაც დახედვა უნდა. შენ კი, რაღა, ჩუმათ იჯექ! მე ჯუჯუტანადგან გიუუტებ!—დაემუქარა თათით და ჩუმათ გავიდა. იმის უკან რაღამ სასატილოდ ვაღიწრო პირჯვარი და ძლივს სიცილი შეიმაცრა.

—წოგოტ ცუქი ბძანდებით? წაწმეკსთქვ მე.

—ჯერ თქვენ არ იცით რა გამბედაობა მაქვს. ერთი ეს მიბძანეთ, თქვენსი ჭიჭიმეთ, თქვენთან შეიძლება თან მამად ვიყო? თქვენს ჯამუში, ან ენა ტანია ხომ არა ხარ?

—არა; ეგ რა საკითხავია?

—მაშ აბა მიუუტეთ რა გქნა.

იმან ყური დაუგდო, მეტე მივიდა ბუნართან, ამოიღო ჩუმათ ჯობიდან გასტყლილი პანტოლი და მოუკიდა.

—თქვენსა სწევთ?

—აი წოგოტ სედავთ.

—თქვენს, უთუოთ სადღაც დიდ ქალაქებში უაფილს ხართ?

—დაიღ, მე სუთი წელიწადი ვიყავ ჩვენს ტუბერნიის ქალაქში და აქ პანსიონში ვსწავლობდა.

—მამე კბრე!

—დაიღ. თქვენსეი კეგხათ, რამ მასამსახურე გიყავ მე ვსწავლობდი, ფრანტიტულსა, ნემენტურსა, მუსიკასა და სხუა მეცნიერებასა. . . სწორეთეი უნდა მორგასინათ, რამ ეს მეცნიერებანი ვერაფრად გამამადგონ.

—რეგორა?

—ისრე. აქაური ხალხი მეცნიერებას არა კათხულობს, ამბობენ, რამ უიშისათაც გიცხვებოთ. ახ, თქვენს, რამ იტოდეთ, აქ რეგორა უსდელა და უგუნური ხალხი სცხვობს, თათქო განკებ ქვეყანასეოდ რაც უნდო და უგუნური არის სულ ამ ჩვენს ქალაქში გადმოუსახლებიათ. აქ კაცი ჯერით მოკვდება.

— თქვენს განა იწყებთ რადისმე.

— რადამ მარადისობით შემამხედა.

— თქვენს უთუოთ ეს ძალან გაკვირვებთ? მართალი არ არის, რამ მე თქვენს გგონიერო უდარდო და მხიარული ქალი? და ხშირადგი გულ ამოსკვნითა კტირი.

— სტირიოთ? რასეოდ?

— მას თავის მისეუნი აქეს. . . სუს! . . ვიდაცა მადის.

— რადამ უეცრად შეატდო ბუხარში პაპარსი და დაჯდა სკამსეოდ, თითქო აქ არაფერი ანბავი არ არის.

— რასაქმე კარგათ მიდის? ჭკითხა ვარებოდგან, სახლის პატრონის ცოდმა.

— რეგორა არა, კარგათ მიდის.

— რადამ! ჭკვანათ იყავ— და ფეხის ხმა მიწყნარდა.

— თქვენს ფეხმა ძალან გადაკრათ, კვითხე მე.

— მანა. ჯერ არაგან იცის თუ შე ვწევ.

—მე რომ ცოდვისმე წამამტდეს?

—ღმერთმა დაიფაროს. ასეთი ამბავი შეიქნება, რომ კაცი გერ მორიფიქრებს. ანა თქვენნი ჭიკიშეთ, თქვენს ჩემ მხარესედ იყავით. მეგობრები გიყვანეთ და ანა მტრნი.

—კარგი გიყვანეთ, ხუმრობა გაშვებთა და თქვენ ძალიან შემაქცეთ

—ძალიან მახარული ვარ.

ოღლამ გაიღიმა, მეჩემი წადასუდაც დაფიქრდა და ამოიხსნა. რამდენიმე მინუტმა გაიარა სინამდის.

—თქვენს წიგნების კითხვა გიყვარს? კვითხე მე.

—ძალიან მიყვარს, მაგრამ უბედურება ის არის, რომ წიგნები ანა მაქვს. პირველათ ხანდისან დაუკენებლივ მთელ დღეობით კვითხულაბდი.

—რასაკვრეულაა უფრო მამეტებულათ რომინებსა და ამბებს?

—დაად, მე მიყვარს რომინები, ამისათვის რომ იქ იმ გარე ცხოვრებასედა სწერეს, რომელნიც არიან მათ მნადირებულნი და მონადირებულნი, აგრეთვე კაცა ქმარებს ისეთთ. პირთა, რომელნიც არა გგანან აქაურს ხალხთა. რომელსაც რომინსა კვითხულაბ მაშინ, უკველათ მარგონა დაბა ჩემი ცხოვრებადგან რამე, ან მე ჩემი თავი მამეტედ პირთა მგონია; და ეს სისამარგონა.

—თქვენს, რომელსაც გსუდავთ, დიდი მტრობული ბმანდობით.

—იქნება: მაშ რა ვქნა, თუკა ჩემი სიტყვებზე უსიამოვნოა. ქალაქის ჭოვრები გერ შემაქცევინ, დროს გა-

ტარება ახსად არ არის, სახლში მინდა ვისმე გელაზარა-
გო, მაგრამ მეშინიან; გონია გინებოთ მამთხარენ, — აქ
ხომ მთელი დღე უნდა ერთმანერთს აგინონ და ან სტუ-
მონ. შეხედამ მხლელთ იმათა და წახვალ შენს ოთახში,
რომ მოეჩილო. დემეტრია, მე კიდევ დავთანხმდებოდი,
რომ ხელ ახლათ სწავლა და მეწყო, თღონდგი გუბერნიის
ქალაქში მქნა და არა აქა.

— სწორეთ მოგწონებიათ ქალაქური ცხოვრება?

— მაშ არა და, იქ სასოციალუბატ გარკია და დროს
გატარებაც ბევრი — იქ შესხედები ჭკვიან და მსწავლურ
ხალხსა. იქ; მაგალითად მე გაიცინია ერთი ჩემი მეგობ-
რის ძმა; ის ისეთი გარია, რომელისთანაც გარმა სამთლით
უნდა ექობოს.

— აა! მესმის.

— რა გესმით? არა ბატონო ნუ იფიქრებთ, რომ მე...
ან ის... რას გუბრულობს ის მე მამწონდა; იმისთანას, გარს
თუნდ არ უნდა დავს მაინც მოიწონებს, იქ ის უკვლას
უყვარდა. ჩემც ერთათა კვითხულობდით, კიდევ ვსწავლობ
ბდით, იმან ამისნა ბევრი, რაც მე უწინ არ შესმოდა...
ხედავო როგორ გულწრფელობით გელაზარებოთ? ეს
დღა ჩემმა, რომ გაიგონოს, ვაი ჩემი ბაბა. — თქვენ
არ იცინათ?

— რა გაიცინოს? იქნება მართლა გამოსადეგო გარც
იყო.

— ძალიან ჭკვიანი იყო. თათქო იმის უკან ახლად და-
ვიბადე და უკვლას სხვა თვლით დაუწყო ცქერა.

— აბა, მაგალითად, რას გიხსნიდათ?

— ბუკნსა, სულ სად მოვიგონებ. ის ღამაწაკობდა სიტუაციულად რადსა, ზოგადად, ჰგონებდა ჩუქნს სა-
ზოგადოებასა. . . . მხოლოდ ის მახსოვს, რომ
იმის ღამაწაკის ძალიან მოქმედება ჩემსად ჩემსად და
მეც იმაზე ბუკნსა ვთვლილობდი. იცით რა; ის სტუდენტი
ტოტალი სახით თქვენსა გვიანდათ. . .

— ბაქაქა! მას გესიამოვნებთ სოფელზე ჩემი ნახვა?

— ეგ რისთვისა?

— ამისათვის რომ, მე გიგონებთ თქვენს, თქვენს
საგანსა.

— ვინ იქით მე თვითონ ვცდილობ, რომ ას სვედრი
დავივიწყო. მე ხომ აქ თვალს მადგენებენ, და ვაი ჩემი
ბრალი, თუ შეიტყო ვინმე. განსაკუთრებით იმსებ ვე-
ტროვიზმსა.

— მართლა, ეგ იმსებ ვეტროვიზმსა ვინ აჩინა? მე ხედა-
ვად მესმის ეგ სახელი.

— ეგ :ქაური ვაჭარი ხატის მკეთებელია, მდიდარი და
სქელი.

— იმას რა ხელი აქვს თქვენს საქმეში გაერის?

— ის ჩემი საქმისა.

— თქვენს მართლა დანიშნულია ბმნდებით? ვკითხვ მე
განცუფრებით.

— დადინანია აგერ ორი წელიწადი შესრულდება.

მე თვალის გაშტეობით დაგატქვდა ოლღასა. იმას
ფერი ეცვალა.

— მაგრამ ჯუჭინას წეკა ჯერ შოკის აჩინა, მსწრაფად
დაუმატა ოლღამ: — იმას დედა მოუგუნდა, და ძმისათვის

ქორწილი ერთ წელიწადს გადადო. ექვს თებერვალს ერთი წელიწადი შესრულდება, მასასდადე ხუთი თვე გიდეგ დამჩნენია თავისუფლებისათვის და იქნება იმასედაც მუტი. . . ხუდავთ რაგონი ბედნიერი ვარ! . .

ამ დროს კარები დასჭრაჭუნეს, მეჩვე ცოცხალი გააღო და იმ ღია კარიდან გამოქეო სახლის პატრონმა, თავის უკითყლა თითქო შემინებული პარის სახე.

— მე შემოვიდე? წარმოსთქვა ღიმილით და მოიკაკავა, თითქო იმასედაც მუშტი კვიდა.

— შემობანდით.

სახლის პატრონი ფეხთხილათ მაუახლოვდა სტოლსა, და იმავე ღმილით დაუწყო ტყუარა ხან მე და ხან პატრონკრესა.

— ეგ თქუწნა, ხემს ქალს?

— დიაღ, ამის პატრონია.

— კულით? . .

— რა « ხელით »?

ესე იგი, მე მინდოდა შეკითხნა, ეგ რაგონი დასწეო რეო? . . უკრავათ! ხა, ხა, ხა! . .

— მე დაწეო რეო სამხატვრო წამლით, წყლიანი კრასკებით.

— ეგრე, ეს ნიშნავს. . .

იმაწ კეღარ წარმოსთქვა ეს რას ნიშნავდა, და დაუწყო პატრონს თვალთვება. რელამაც დახედა პატრონისა და გაიღიმა.

— მართლაც, ეგ მე ვარ? წარმოსთქვა იმან: — თქუწნ დაგისატავთ ვიღაც მუშუწნიერი ქალი და არა მე!

—მეგი თქვენ თვალშია გატყობთ, რომ ჰატრეტ-
სედ კმაყოფილა ბძანდებით.

სრულებითაც არა, თქვენ მე ძალიან გამამშვენაო, რა
გარკათ დამსატოთ მე უფრო ვარ უბრალოთ და ცუდათ.

—გარგი, ეგ შეიძლება.

ოღონდ უნდა კიდევ ეთქვას რამე, მაგრამ ვამა
უჩქმიტა კელსედ და გავაკრებით გააქნას თუი. ეს მე
შეგნიშნე და ჩავიციე ოღონდ გაცხარდა და თითით და
ემეუქარა.

—მამ ეგრე თქვენ. . რაგორ? მკითხა კიდევ სახლის
ჰატრანმა, ცდილობდა რომ ტბილის ხმით ეთქვა:

—წუღინი გრასკებით კიდევ უზისუხე მე.

—არა; ე. ი. . უკაცრავათ. . მე მინდადა მამქსენებანა,
შრომის ფასს რას იღებთ. .

— მე არაფერს არას ვითხოვ; ამას სახსრგართა ვხა-
ტავ.

—აა? . ძალიან სასიამოვნოა. .

—გნებავთ იოსებ ჰეტროფინას ნახვა? ჩემთან მკითხა
ოჯღამ.

—დიალ, გარგი იქნება.

მამ საღამოსედ შემობძანდით, ის ჩვენსა იქნება.
მამ! წამოძახა ამან ხმა მადლა: —დღეს საღამოსედ და-
ჭპატიყურ უფალი მხატვარი: ამას ძალიან სურს იოსებ
ჰეტროფინას გაცნობა.

—რომელი მხატვარი?

—აი კაცნი — უჩვენა ოჯღამ ჩემსედ.

—აა! ეგ თქვენს ბძანდებით? . .

და ძალიან გაიღიმა. დამატქედს, ორჯერ თვალი დამი-
კრა და შეჰყე ტკბილის ხმით მათხრა: « მობძინდიო »

ბანდისას მე გაკემატყე იშეკე სასტუმრო ოთახში,
სადღე დღელი დანტე, ის იყო გარტყნალი და დაღ-
გებული; ხატებს წინ წმინდა სამთელი ენთო. გუბეში
ხატებ ქეტშე იჭდა ვასილას ანდრეკსა ჩეპხიოთ დი დიდის
შეღიო ანშით და წინდის ჩხარბით რაღასტა ქსოვდა.
ჩემს შესვლასედ, მდაბლად თაგი დამაკრა და უნდადა
რადღე ეთქვა; მაკამ მარტო ტეკებ, გტმცტუკა. ერთ
ფუნჯასათან აჭდა ოღელ და ქარტასედ რაღასტა ჰეკ-
რავდა. მეორესათან წაკეხული იჭდა სახელს ჰატრანა
და ჩქარის ხელით სწორდა რაღასტა სახელის ჰატრანას
ცოლი, ანურტენული, გაქანანებული, ჩეულებრივ რა-
ღასტა ფეთურობდა. მე რომ დამახხა, იმან გაისწორა
გვერდხედ ჩამოკედებული ჩეპხი და ამის ოფლიანმა
პირმა უფრო ეღვარება და წყო

— აი, ეტრე? მობძინდიო; ნუ ითავილებო ჩეტნთან
გატნობასა? — მათხრა მე. და მოაწმინდა პარი ფართუკის
ბოლოთი, — ჩეტნც კეთალშობილნა განღვარტო. უკატ-
რავათ კი განღვარტო, რომ თქეტნთან ჩეუტმელი ვდგე-
ვარ, ისრე გაკერტე დაღტებასა, რომ საჩეეში ვერ ჩავი-
ხედე. ხომ არ შეიძლება! თუ ჩეტნი კეთილის მეოფელი
იოსებ ჰეტრკინი არ ეოფილიყო, სიკედილი შეჩი-
კნა; — ამ სულელისატან იშედი ანაფერი არა ანისტა (იმან
უჩეტნს თავის ქმარხედ! აი გაატანით იოსებ ჰეტრკოვი

ჩი, — ის კაი კაცია! — შარტაღაა თუცხი კაცია, მაგრამ იცის ხალხთან რაგად მოიქცეს. შენ მანდ რას აკეთებ, ხესაკება ზიხან? მიუბრუნდა თუვის ქმარსა: — ვერა ხედავ, სტუმრები მოხმინდნენ! მეკი, უკაცრავათ, გიანლებით ტანისამოსის გამოსატყულებათა. ივან ივანიშვი მაშინვე გაათუა თუვის მუშაობა და და მოვიდა ჩემთან. ჩუჭნ დაუსხედით სახლის პატრონი დიდხანს, კლანკობდა და თუქობდა, საიდგან დაქწეა ლაპარაკი; მეც ჩუმათ ვიკვიქი და საქმე რომ არა მქონდა გათვალაულებდი ბოლოც შარის სახეს ვასილისის ანდრეევისას, რომელიც თუვის წინდის ჩხირებს ატრიალებდა ხელში და ხანდით ხან ავის თვალთ შემამხედამდა ხელში. არ ვიცი ჩვეულებებისაგან, თუ სიმონისაგან, იმას ქვეშითი ტუჩი იყოფებოდა ზეითისაგან და რძი ყვითელი კბალი შავის ლაქებით მოხამდნენ. იმის მარტხუნა წარბი ყოველთვის ხტოდა. მე სულ შეგონა აი სადაც არა კბალებს ერომინერთ მოაშარებს და რაც ბოროტი არაი მოჭკოანობა ენსედ ესლა წარმოსთქუმს მეოქი, მაგრამ კბილები უწინდელსაგებ მაგრათ მაკრობიანი იყენენ ერთმინერთსა. ბოლოს სახლის პატრონმა შეითხა, შაშვას თამაშობო თუ არა? მე უზასუხე, რომ არა მეოქი და ხელ მეორეთ დათუქრდა. ოღუამ შემომხედა და ანვიცი რაოთხს ჩაიციან, ბუბეკმა დედაკაცმა დაამთქნარა და სამჯერ პირვეარი გადაწერა.

— მოდის, მოდის! შემოვარდა სახლის პატრონის ცალი, წამოიხრჩნულა და მსწრაფლად აანთო სამთული; და ერთი ვიღაცა ბერი მოჭკუას?

ამ ჩუქს სხლის პატრონის სახლში არეულობა შეიქ-
ნა, თითქმის ყველას შეეშინდა, «ეტყობა კაი კეთილის
შეოფია!» ვიფიქრე მე, როდესაც ეს არეულობა ვნახე.
ვიბიძგან მონისა ღაპანაკი.

— აი აქეთ მობძანდით, მამაო ონუური! თქვენს კი,
გატუტებლბო! სამთელი გამონათეთ

— კაი, თქვენნი ჭირიმეთ, იგინება... უთუთ ცუდ
გუნებასა! — წამომსთქვა სხლის პატრონის ცოლმა, და
გაკრდა შეშინებულად სამთელით ვიბესე. ივან ივანის
უნდოდა ეთქვა რამე ჩემთვის და კვლავ შეიძლო: ტყუილი
უკანაკალებდნენ. ოღლა გაიქცა.

დერეფნიდგან რამდენსამე ხანს მოდიოდა ალაოქოთას
და კარების რახარუხის ხმა, სხლის პატრონის ცოლი
კი რაც შეიძლო ტკბილის ხმით ეაღერებოდა, მაგრამ
სტუმარი ყვიროდა: რას შეაქუცუნები! ჯერ სახლში არ
შემოგსუფვარ და აქ გამარჯობას მეუბნები. შემიყვას ო-
თახში! ამობძანდით ბატონო, იოსებ პატრონი მობძა-
ნდით!

და აი, ოთახში შემობძანდა ორმოც და ხუთის წლის
კაცი, მელოტი, წაღებით, რომელსაც ახალი ტალახი კვრ-
ის იყო სქელი და ბოხის ხმით ღაპანაკობდა. იმის
პირ ყვავილიანს თითქმის ზეით წაგხებულ პირსედ ეტ-
უბოდა, რომ ქალების დიდა მოყვარული იყო.

ამას უკან შემოვიდა შავთ მონილი კაცი, ცხვირით,
რომელიც დიდ ქლიავს უკვანდა, დასიებელის თვალებით,
და მოწითლო წვერით, ეს შავთ მონილი კაცი, როგორ
რც მერმე შევიტყუოთ, იყო ერთი იმ მოგზაურთაგანი,

რომლისთანაც რუსეთში დეტრატადებს და აგრძელებენ მოწყობას, ბოლოს ამან ამითი ვერა შეიმატა რა და დუდგა მოსმისასურყო ერთი მონასტრის გამგეს, ის მონასტრი ამ ქალაქსედ ახლო იყო. ეს იყო კელ გამჭრე და საქმიანი კაცი ამისათვის მონასტრის გამგემ ჩაბარა უველაფერი, რაც იმ მონასტრის წკრიმილი დასჭირდებოდა, აგრეთვე რაც ხატა მოუნდებოდათ უნდა იმას ეყიდება. ამისათვის ამასი ძალიან ზატვის ცემა ჰქონდათ ხატის მკეთებელთა და ვაჭარ ხაღხთა და ასე გაშინკეთ ბოლოს «ამაღო ონუფრისი» უძახდნენ, თითქო მართლად ბერი იყო, ამის ისა შეელოდა, რომ დიდხანს მტყავრობა და ფარისევლის მკნისელება ისეუ გასწავლა, რომ იცოდა ვისთან როგორ მიქცეულიყო . . .

რომ შემოვიდა, ჯერ საზოგადოება დაათვალიერა და ერთი ძვირე ჩაიტინა. ოთხსში ოტვის სული დადგა.

— აი ესა, გამაჩვიობა, მარამ, უთხრა იოსებ ზეტროვიჩმა, და მიუბრუნდა სახლის ზატრონის ცოლს: — აი ესა შეიძლება მომესაღძოთ; თუ არა და კარებში მოკბინათ.

— აღარ ვიქ, ჩემო მტრედა, უზსუსა იმან, და მიგარდა, რომ კელსე ეკონა, მაგრამ იოსებ ზეტროვიჩმა წაართვა კელი და წამოიძინა, მოდი ზიჩსედ! მერვე როგორც მოგესხნებთ ავოცეს ერთმანეთს.

— თლდა სად არა? — სთქუა სტუმარმა.

— ესა სადღაც გავიდა.

— სად გავიდა? წადი მოძებნე!

— სახლის ზატრონის ცოლი გაბრუნდა და კარებთან

რომ მივიდა, ოღონდ თითონვე შემოვიდა და შოკიდან გეთილის მოქმედს თავი დაუგება. გეთილის მოქმედი შეიჭმუნა.

— განა ატრე ესაღმებინ თავის საქმისა? გაჯავრებიოთ შენიშნა იმან, აბა აქ მოდი!

ის მივიდა.

— მაკოცე!

ოღონდ ჩუმათ შემომხედა იმ მხარეს, სდაც შევიდა და პირზე შეიფარა. იოსებ ბეტრევიჩის ყბებმა ნძორე დაუწყო და თვალები აქმდვინენ. იმან გაჯავრებით შესხდა იმის ღედას.

— დღეს ამას რა უნახავს? . . .

— ოღონდა, აკოცე სულიყო იოსებ ბეტრევიჩისა? გაკოცია ღედა, და შეიტყო, რომ ჩემი იქ ყოფნა ოღონდ უშლიდა. —

— ან ვინ დაგძინახავს, რომ შენ შენს საქმისა აკოცო? მიდი შე ან დასაცალებულა, მოუმატა ნელის ხმით და ჩუმათ მეშტი უჩქუნა.

წინააღმდეგობა მეტი აღარ შეიძლება და ერთ მინუტის გაუბედაობის უკან, ოღონდ, თითოეულით თავის ტურები მიადო იმან ბანდიან ლოყას და უნდოდა გაქცეულიყო, მაგრამ იმან დაიყვირა.

— უჭ, რა გამჭვევი გამხდარხარ! უთხრა იმან. შენ მე ვერ მასწავლი! მხოლოდ იმისათვის გპატიობ, რომ დღეს ძაღის ლამაზი ხარ! — ერთი შემოხედე, რა უჭი, რა რიგი საცოლო მეყავს! სწორეთ წითელი რძეა! . . . მობჩქუნებაა.

ანუფრემი შეხუდა და ენამ ტვაცანი მოუღო.

— ღმერთო, დარბელი ჩამოვდის!

— გაშიშვთ რადა! ცრემლით წამოიძახა ოღღამ.

— სად მიხვალ?

— თავი მოტვივა, გაშიშვთ!

— აჭა, წადი, წადი! ძალის დატანება არ მინდა, სინამდვილე კი ჩემი დაუწყევლო ხარ; და როცა ჩემს დავიწყებ, მინდინ შე ვიცი: კვ ვილა არის! სთქვა, მე რომ დამინახს.

შე გამაცნეს, როგორც იმათი დგომური და მს. ტვარი.

— მაშ კვლე! თქვენს მშენებელს წულის ბძნებულებით? მაშ თქვენს ამხანაგი ბძნებით! ძალიან სასიამოვნოა! ჩვენს ხანდისან თქვენსთანავე გმუშაობთ, მსოფლიო მომეტებულ ნაწილს ხატობს; თქვენ საიდანა ბძნდებით?

— შეტერბურდივან, უზასუხე მე.

— მაშ ჩვენსებურათ შეტერბივან? ღმერთო, ის სომეხი შეტერბი რიგნეა, მოგახსენებენ, რომ იქიდან წმინდა გაცო არაყინ გამოვალ, გავს იქ ბევრ მაცთურებას. კვლე გახსნათ. მარამ, ღმერთო ადრე არ მითხარი, თუ სტუმარი გყავდა?

დიად ასეთი ვაი და ზატოისანი გაცო. . .

— მაშ, დიდად მოხარული ვარ, რომ გაცოცხალით. იქნება როდისმე ერთმანეთს გამოვადგეთ. აი ესეც გაცინათ, იქნება გვიმადგეთ როგორმე, დუმეტა და ანუფრემი შეხუდა. ამ გაცო უნდა მოგახსენოთ, მოელოდნენ მისი დახვეწის და თავის თვალებით ემშაგები უნახვს, მამისადაც უნდა გაცინათ.

— ძალიან მოხარული ვარ, მიუგებ მე.

— ჩუბნტ გავკატანით, იმსებ შეტროგინო, ღმთის
სანდო კატა!

— ჩუბნ შატას შიკუელათ ვსუდამთ . .

— ონუფრის? ეს ასეთი კატაა, რომელიც ძვრფასათ
გვიღიარს: რამდენს გვაკეთებინებს და ფულისაც ნაღდით
გვაძლევს. აი ამასთანა კატა უხდა. თავი დაუკარ!

ონუფრის თავი დაუკარა. იმის დადი ღამილა დაიკარ-
გა და ფარისეველი სხე დაიდგა.

— რომელ მონასტრისაში ბძანდებთ, მამა?

— . . . ჯერ სული წმინდის მონასტრში გას-
დდით და ესლა წმინდათ მონასტრში გადმოვედი, აქე-
დგან თორმეტი ვერსტია: ამიტომ მდაბლად მამიგო
ონუფრის და კელი უფუაშებსედ გადისვა, ამიტომ, ღა-
შაკაკის დრის შინიდან ნერწევი გადმოდიოდა.

— დადი ხანი გასლავთ, რატ ბეჩათა ბძანდებით?

შუდი წელწადა გასლავთ, რატ ღმთის ფარველობასა
ჭუბნუ ვარ. ჯერ სამს წელწადს წიგნებსა ვკითხულა
ბდი და სამოწალოთ დაუდიოდი, რომ ეკლესიისათჳს
შემეწინა; და შერმე შეკატეე, რომ ცხვარება გამაჭა-
რდა, და მონასტრშია გაემწესდი. ესლანდელ დროში
ამგვარ მოწალების შეკრება ძალიან ძნელია.

— მამ შუნ ძმაო, ფუღს შენთჳს აგრკობდა?

— სრულებითაც არა, ეკლესიისათჳს. ჩუბნ უკველს-
თჳს მონასტრს სამაგალითოდ წელწადში ათს ან ოცს
თუმანსა ესწინავთ, და შერკვი ღმერთი სამაგიერის
გვაძლევს. და რატ ამასედ მეტს მოკავრკებთ, ის ჩუბნა

გვჩვენება. მამი წითელი ვიცხვავრათ.

— ჭოო. ეგ კარგი, მაგრამ სული წმინდის მონასტრის
დამი წათ გამოგადეს?

— იქ რაღაც საქმე მოხდა. იქ ჩემმა ცოდვამ ამრია.
ახლანდელში მოძღვარი გავეცით და გამამადეს. ღმერთმა
უფრო კარგათ იცის, რაღაც მოექმდეს, აქ ცხვარება
ათას წილათ სჯობიან.

— რა ცოდვამ?

— თქვენს წათ გნებათ რამი. რამ იცოდეთ, იოსებ
ჰეტროვიჩო! განაკაცს ცოდო აქვს; ბეკრა რიგი ცოდო,
დაყოლებით მიუგო რხუყრამი

— ეგ რასაკუთრადია ეგრეთ? თქვენისთანებს ჰქონ
უნდა გაუნსნას კაცმა და მეტე კითხოს. აბა დავსდეთ.
აბა რატა?

— დიდა, კარგი იქნება.

— მარამ, რატა მოგვიტანე!

სახლის პატრონის ცოდვამ მოიტანა საუხუმე რადიით
და დიდგა სტუმრების წინ. სტუმრებმა უღამაკეთ
გადაჭკეს თითო რუმკა და დაფიქრდნენ. რაღაც თავის
ახლავს მივიდა და დაუწყო გოგონას ცრიალი. თითონაც
ან იცოდა რას ჩადიოდა. ივან ივანის, ნაცნობი სული,
რამ მივიდინა, მამაცად გადადგა წინა და დიმილით
სტუმრებთან მივიდა. იმის პირის სხე შიშისგან და
იმედისგან ისე მოიჭმუნა, იოსებ ჰეტროვიჩმა, რამ
შეხედა, იმანაც გაიცინა.

— რაო, ქათამო, მონკედი, რა, გაიკე მტრელები სიდა
ბუღდებენ? შენიშნა იოსებმა, აბა შემოხედეთ, მამო რხუ-

ფრე, ეს ანის ქმარი ჩემის. . . რამ დამავიწყა. ჭო! მარამ ევემოცინისა, სუფელაგია, მაგრამ ოტკა უყვარს.

— თქუენ სულ ხუმრობთ? ხა, ხა, ხა!

— აქ რა ხუმრობა უნდა, ვერა ხედავ. ახა ერთი გას დაჭკარ!

ივან ივანინმა გადაჭკარ ამოხინინა და მარტხენა თვალით თვალი უყო.

— რა თვალს მიშეკებ? ხომ დალაე, აღარ გამეცლებო! საუსმეს ან გაჭმევ. თქუენ რატომ აღარ მოხმანდობით? შვითხა მე, იქნება ჰერის ოტკას ან ვიირთმევო?

— დაიდა, ან გაცხლებით. უზახუხე მე.

— რასაკვრველია, ახა ჰერის ოტკას რათ ივადრებთ, პიტეჩიდან მოსუდი. რა გაწყოხა. მარამ მამ ღუნო მოგოტანე, უნდა შეეჭვიფანდეთ.

— ღუნო ან გახლავო. იოსებ ჰეტროვიჩო, სჯობს ებბე ვიირთვათ.

კოთილის მეოფელმა შეხედა იმას და შეიჭვიფრნა.

— თუ შენ აღმინუროთ გუბნებთან უნდა მოიტანო. შენ მე მასწავლი? რამ ემ საათშივე იყოს; თუნდა გასკადე. მაინც უნდა მოიტანო?— გესმის?

— ფული, იოსებ ჰეტროვიჩო? . . . ღმერთსა ვფიცავ. რამ ერთი გროში ან გვაქვს სახლში. . .

— განუმიდი, შენ გუბნებთან! ხედავ მოგცემ, აი ეშმაკმა დაწვევით; განა ცოტა მამიციან? . . .

სახლის პატრონის ცოლი, გაფაციცებული, ოთხიდან განკარდა.

— შეხე ამ დედაგატებს რა ჭკუა აქვს; სიტყვით ვუ

რას გაატონებ, თუ არ ცუპითა! რამ მოვიინდომო იმ ქმნისანში გავისტუმრებ! თუ ესრე ანგარიშს დავიწყო-
ბენ, მე ამით ვახეენებ თავიანთ სეიარს! ჯერ ხომ კარგი
ვიყავი! ესლას მიუფრეთ! დაწვევლილებო.

იხსებ ზეტროვიჩმა დაარტყა მუშტი სტოლსა და
გააფურთხა.

ყველანი გაჩემდნენ და ელადნენ, რა იქნებოდა. მხო-
ლოდ გასილას ანდრეენამ ვერ მოითმინა, გაკახასდა და
დაუწყო იხსებ ზეტროვიჩს იქიდან ღრქნა.

— შენ მინდ რა გინდა? უთხრა იხსებმა.

— სტუმრებისა მანტ გრცხვენოდეს, რამე მაგისთანა
განებაები ზინადგან გამოგდის, წაიბუტბუტა ვასილასამ.

— ხმა ჩაიწუცტე, ქოფავო, თორემ მე ვიცი შენი!

— უჭ, უურბისეღ ხახვი არ დამაჭრა! მე მანამ იყო-
მოკნევი არ გახლავართ, რამე უფლსეღ ჩემოტკვიდო; მე
კანონებს მოკმუნნი, სუდი შოჩს რადია!, -

— ღმერთს გულისათჳს გაჩემდით! ჩემათ გაქრია
ოფლა, და მივიდა იმასთან, — ხომ იცი, რამე მოგკ-
ლავთ! . .

— რთგორ შეუძლიან .

— ბუნდერი ხარ, ძველო ზატარძლო, რამე ხელი
მტკივა, თორემ დავახსრებდი დეკანდელ დღესა. .

იხსებ ზეტროვიჩმა ჯერ მე გადმამხედა, მერმე ოფლა-
სა, და არ ვიცი სუნადისმა დაიჭირა, თუ ოფლას თხ-
ვანა გაიტონა, რამე თუმცა ბუბერი ბუტბუტებდა, მაგრამ
მანტ თავი შეიმაცრა და ერთბაშით ორი რუმკა გადაჭ-
კრა, მერმე მოიწმინდა ზინა საფფოთით და ანუფრის

მიუბრუნდა,

— წარმიდგინეთ ჩემი მწუნაძღო, უთხრა იმას: —
რომ ესრე ხელი შტკიფა; და კერაფრით კერ მაძირჩინეს.

— ამოვარდნილი ხომ არა გაქქის?

— არა, ძმაო, ამოვარდნილი არა მაქქის, აი როგორ
მეხდა ამას წინათ ვაკეთებდი ხატსა იესო ქრისტეს
გამოცდასა ეშმაგებისაგან,» დეკანოზი გააკეთებინებდა
საბოროტსათვის. — რქრემქედელს ერთი ზატარა ბიჭი
უვანდა შაგირდათა, და სადაც რქრე არ უნდოდა,
იქ დაუწყო სხმა. შუ ღოჯის თაგო. ტუეილად რქრეს
რად აფუქებ მეოქი? უთხარი მე. — და ერთი სილაც უს
თავსე. ის გაწურა: თქუწნ არ შეგიძლიანთ ჩემი ცუმა
ო, თორემ ვაჩივლებო. მე ამასეღ გაუშეოთდი, ჩემი
ხელი თითონვე გაქანდა და ერთი ასეთი აღიარული მოს
ხუდა კბილებში, რომ მთელი უმა გვერდსეღ მოქიტა, და
შეგი ხელი წავისდინე. ის მაშინვე წავიდა საჩივლელათ,
მაგრამ კა ქრთამები ვიცი, ძმაო, არაფრისა არ მეში-
ნან.

— ეგ არაფერი! წარმოხსოქქა რნუფრემ: — კარგათ გო
ქნია! . .

— როგორ კარგათ მიქნა, რომ მე თითონ ვხეღამ,
რომ ძლიან ცუდათა ვქენა, მაგრამ რა უნდა მიქნა; ვერ
მავითმინე. აბა დავლიოთ?

დალიეს.

— ასეა, მამაო რნუფრემ, ჩუწნი საქმე, რომ ერთი
კეთილის საქმით ვეჩას იზამ! მე ძმაო, ზატარობისას
უფრო ძვიელ მცემდინენ, ამიტომ ესლა კარგათ გამოვღექ.

მე რაღა ათს შეგიძლეს გაჭმევ. გასწევ და კიდევ რაღა შეუ-
ძლიერ ვიქნება. აბა ერთი შინჯეთ ეს რე მოგზავება, ერთის
გაზევიდგან მთელი ქონება შეგზავოთ, ნახვით, რამ
ერთის გაის საქმით ვეკას იხამთ

— ღიად, მაგრამ მანდ ხეცხა უნდა.

— ხეცხის გარდა მხარ, თავი უნდა; შიბიერება უნდა,
თარემ შენვე მოგატყუებენ. ამასეუდ არის დამოკიდებუ-
ლი მთელი გეჭრება. მე ასე მოგნია, რამ მოტყუებს
ცოდნა ან არის.

— ეგ ცხადა საქმა.

— შენვე ჩქარა ასეთი ხალხი გეყავს, რამ სისუფე-
ლეს გარდა, ერთი გრამა სუნიდისი არა აქვთ, ის ყო-
ველთვს ამას ცდილობს, რამ რეგორში მუქათა კეთი-
ლი საქმე შეიმატოს. ასე რამ, ყოველ იჯარაში, სინაშ
გაზევის ან მოუმატებ ან მოჭრემენ; ამას გი არა ფიქ-
რობენ, რამ ჭამა და სმა გვინდა, ჯამეგობრით დაჭყა.
დალრცა დმერთმა ჩქარა ხელახლობა, ვინც იცის და
გვაკეთებინებს სუნიდისიანად ფულს გვაძლევს, მაშინ
ამას ჩქარა გარკათ ვუკეთებთ. თუ არა და მოეხეტება
ვიღაც გლებს კაცი შორიდგან და გეთხოვს, რამ ისეთი
ხატი გეუკეთოთ, რამ შენვე არ გესმის, და კაი ფასს
გი ვერ იმეტებს, მოდი და ამისთანას ნუ მოატყუებ.
აიღებ შენცა ერთ ძველ ხატს მასცემ, ან არა და წმინ-
და იაკობის მაგიერად ჰეტრეს ხატს მასცემ, ვინ შეამო-
წმებს! ასეთი საქმეები მამისდენია ამ ხალხთან, რამ
სმენად სასამოვნოა! . . . იცით, ერთსეუდ ერთი გლეხ-
კაცი მოდის ჩემთან და მუხბნება, რამ სამთხის ნა-

კოლონის სასწაულთ მოქმედის ხატი გამოიყოფა. მას შინგი გასათხუელი იყო. მეც იმას ვუბნები, ძმანო, ესლას სამთრის ნიკოლოზისას ვერ გაგიკეთებ მეტქი, ამისას თვს რომ გასათხუელის ნიკოლოზი გაწყება მეტქი, ჟერ ის უნდა დაგხატო მეტქი. ეგ როგორ შეიძლება? მითხრა იმან. ჩუჭნში სამთრისას დღესასწაულებენ. როგორც გინდა, სამთრამდინ მოიხადე, ესლას დახატვა ან შემიძლიან მეტქი. თითონ შენთვისაც ან ვაჩვამე რომ დაგხატო მეტქი. გლეხ კაცი თავს მიკრავს და ფას ერთი ორთი მადლევს, ოღონდ დამხატო და ცოდო ჩემი კისერზედ იფასო, მეც უარზედ დაუდექი, ბოლოს ერთი ოთხად მამდა. . . ეს ანაფერი, გაუგებო ვივეცი. ერთხელაც, სადღაც შივიდიდი და ერთს სოფელში დავდექი ერთი გლეხკაცის სახლში, ერთი ძველი სხვის ხატი მიქონდა, ავდექი და იმ სახლში გამოვსრავლე ის ხატი, იმ გლეხკაცის ხატის მაგივრათ ჩემი ხატი დავასვენე და იმასიგი თან წამოვიღე: გლეხკაცმა თავის ხატის დაკარგვა, რომ გაიგო, დაიწყო თავში ცემა და წუხილი, მეც კაცი გაუგზავნე, რომ შენი ხატი თითონ აქ მოხდა და დაიხსენ მეტქი? იმანაც ჩამდენიმე ოქრო მამდა და დაიხსენ. ამის გულისათვს ამ ხატს სასწაულთ მოქმედი დაჩქევს. მეგი ხალხი ჰატივსა მცემდა ასე ეგონათ, რომ ისე წმინდა კაცი ვიყავ, რომ ხატები ჩემთან მოხმანდებოდნენ. ჩამდენი ამისთანა საქმე მამისდენია, და ისე ჩაუვლია რომ დემერთი მწყალობდა. კიდევ რამდენი ცოდო მიქნია ვინ იტის! როცა ფუელი გამოემჯეოდა სოფელში. დახატავდი შავი კრასკით, რომელსამე

წმინდასა, ძველებუროთ, მეჩმე სამ დღეს კვალავდი ბუ-
ხარში, რომ დამკვლავბუღიყო და დამსკლარიყო, მეჩმე
წავიღებდი იმ კაცებთან, რომელნიც ძალიან მღვთველ-
ნი არიან, ისინიც ფასს არ იშურებდნენ აღონდ ძველი
ხატი ყოფილიყო. ეს მასწავლა განსვენებულმა ჩემმა
ესტატმა, რომლისაგ იმასთან შაგიკლათ ვიყავი. . . და
რო ვიღავარავო, რომდენი ცოდო შიქნია, აქამდინ ჩემი
სული ჯოჯოხეთში უნდა იყო.

— ცოდო ვის არა აქვს?

— არა, ამ ხალხის სისულელე მივუჩნებ; შენცა ფიქრობ
როცა არ ვისარებულა, თუკი თითონვე მოგდისა. . .
აი ესრე, ჩემო ბატონო. კეთილ საქმესკი, როგორც
უნდა, ისრე ვასრულებ, და შეძლებისამებრ სხუასაცა
ვშეგლი.

— ჩუქნიკი, იესუბ ჰეტროფინო, ხომ სუნდისინად
ტეპეტავი?

— ძმაო, შენ თუთონა ხედავ; როგორ წმინდათ გი-
კუთებთ. შენისთანა მუშტარი ღმერთის ნუ გამომიღიოს.
აბა დავგლიათ!

დალიეს.

— აი რა მოგასხუენათ, იესუბ ჰეტროფინო, ლეკით
უთხრა ღმერთი: — თქუნი თუთონა ბძანებთ, რომ ბე-
ჭრს გაკუთებინებთ, მამ ჩემ შრომის ფასათ, მინათრებთ.

— რა, ბეჭრი გნებავთ?

— არა, მსოფლოდ ერთი კარგი ხატი დამინატეთ და
აქროთი შემეცუდინეთ.

— მუჩუნისა გნებავთ თუ ფიქვსა?

— ებ თქვენ წიგნები იტოვ.

— მას თუ გინათრებთ უნდა მუყუნისა გაგიკეთათ. კარგი. თუ გნებავთ მხათ გაკეთებულს მოგართიკეთ? გი ხატია, თორმეტ კერძიანი, ღებრათ დაფერდი.

— ანა შე, ახალი მინდა წიგნები.

— ჩვენთან სულ ერთია, მას ახალს გააკეთებთ.

ამ დროს სახლის პატრონის ცოლმა შეშით. შემოი-
ტანა ერთი ბოთლი წიგნები მოსაგო დურა და სტოლ-
სუდ დადგა. იოსებ ჰეტროვიჩმა, გული მოიღებ და
გადაეხუა მარამისა,

— შენ ჩემსუდ ნუ ჰგებობ მაშაგო, წიგნები იგი-
ბედე! უთხრა იმას: — ის მხლელად ენას წამოსტდა, მას
წათ დაშიყუ ანგარიში.

— განა შე შემიძლიან თქვენსუდ ვიგებო, იოსებ
ჰეტროვიჩო! თქვენ ჩვენნი კეთილის მყოფელი ბძანდუ-
ბით; სულ თქვენნი ნება გახლდეთ.

— განა არ გიტი. შენ ხომ ჩემი კარგი დედაგატი ხარ!
შე შენ ძალიან მიუგარდი, და თუ ქმარი ანა გუთლად
ერთათ სიამოვნებით ვიტხვებდით. ესლაკი არ შემი-
ძლიან; შენსუდ უკეთესი ვიბეგნე. თლის სად არის?

— აქ ვარ, უმასუხა თლამ.

— აქ მადი.

— თქვენ კიდევ გიყობა გინდათ?

— არ მინდა, მხლელად უნდა გაგშინო.

— მას კარგი!

თლამ მივიდა. იოსებ ჰეტროვიჩმა მარამი გაუშვა
და მოსვის სელები თლას წესსა.

— უჭ! რა ღამისა; ღოგები წითელ ვაშლს უგავს, თვალები წოგოვან გიშეკნს უგავს, ტუხუბი. . უჭ! რა ტუხუბია! ერთი შემოსუდე რწუფრმ რა სსცოლო მუავს: სწოართ მოწუეეტილი ვანსკვლავია, კანი თითქო სსგერდი ანისო.

რწუფრმი კილიმა, ცოტა დალია და წანმოსთქვა: «დალ მშუწნსკრია.»

— აი ჩქარა ჯვარს დავიწოთ, განაკმელა ნაზად სსა ქმრმი და ჩასტქვრდა ცოლას თვალბში: — ასეთ ქმრწოლს გადავიხდო, რმი ციდეან ვანსკვლავებმა კვიტქირან. უჭ ჩემო გულის გვრტილა! მანამ აქეთ შემოსუდე. . მიუბრუნდა სსხლის პატრონის ცოლსა, — თუ შენ მე მამატუუბ, მეჩმე მე კიტი, ესლავ გუბნუბი.

— ცოლავა ან ანის, მავისთანებს ღამაკვობთ იოსებ პეტრევიჩო, დიმილით მიუგო იმან.

— აი პატრონო ვნახით. ეგრე ძმაო რწუფრმი, ბევრნი შრმით მოგუბული მანთი დამინსკვამს მე ამ ცუხანში: სსხლი დავინსკვული იყო, დავინსენი, — ამასედ ბანათა მსქეს; ქმარი პოლიციასში გაუმწესებინე; აი რსსაც ძოხ ნძებსა სედავ დედსედ, სულ ჩემია! ესლავ რმი მინდოლეს უვანვე წაიდე; თუ ერთი ბწო გამავრებს სულ წავართმევ. აი როგოვან ვიქ, აი ამიტომ მთვარეს დმეკრთი და ბედს მძდევს, რმი კეთილს სსქმეს ჩავდივარ: დანბებს ბევრს პუკს ვაჭმევ. . ან რას იტყვით მუსიო, მიითხა მე: — აი დჯოც მოკვიტანეს. ან გნებავთ?

— რატომ, მიბოძეთ.

— იოსებ პეტრევიჩო დამინსა სტაქანსედ.

— ჩუწნგი ისე ჩუწნებუკათ გადაკრათ, უთხრა ჩნუ-
ფრის, მე შევე რაღებინ ან მიუკარს.

— რასაკრეულია, რომ რტა სჯობია, უზასუნა ჩნუ-
ფრამ, და მონწინდა ნეწეუები. რომელიც პირიდგან
გამოსდიოდნენ. მეორე გრათინკა მითხრეს და თით
სტაქანი გადაჭრეს.

მეტი ასე ვფიქრობ და, მამა, წამოიღებარაგა კიდევ
იხსებ ჰეტრეუინი: — მე ვგონებ, რომ ჩუწნა სიტონ-
ლე ისრე ან მიდს, რეგორც უნდა! მე რომ ნება მა-
მტენ და სიმდიდრე, მე ვიტოდა რეგორც ვიტხრებდი
ჯერ თავდა პირველათ ეკლეიას აუაშენებდა, და იმასთან
დიდს საგლახას გლახებისათვის და მერე ვინადამედი.
ისრე, რომ უკეთესი ან შეიძლება: მუშაობას სულ თა-
ვს დაუნებებდი და მეტი სულ განტრემაში და ნად მთ-
ბაში ვიქნებოდი! ჭეუას მამან ღმერთი ან წამრთმეგდა,
და ანც ისრე გასულელდებოდა, რომ სიმდიდრეში მე
მუშაუნა. შენ გგონია, რომ მე ცუდი კაცი ვარ, მამა
ჩნუფრე?

— რა?

— არა ნუ გგონს, რომ ცუდი კაცი ვიყუ! მე სწორე
კაცი ვარ!.. მე არაგისთან თავი ან დამიღებლებია, არა-
გინ ან შემწეუებია! მე ჩემ თავათ კაცათ გამეკედი!
დავლიათ კიდევ! რაე ვსვამთ; უნდა კარგათ დავლიათ!
დალიეს. იხსებ ჰეტრეუინი მიუჯდა ჩნუფრის და გა-
დაქება.

— ახ, მამა ჩნუფრე, მე ბეჩები მიუკარს! ბეჩები
ჭაი კანნი არიან, იმითან სულას ტრახება შეიძლება.

შე სულელი ანა ვარ, ტუღი კატი ანა ვარ, შენ ძმაო
შე კარგათ ვერ მიტნობ. . . რაგორი კატი ვარ.

—მაშ იმისი ტონება გინდა, უთხრა ნუთუნი, თი-
თქო ეძინებაო.

—ხანუმი მინდა ჩემო სულა, მაგრამ ტოლო ბეჭი
მაქვს, შე მარხვას გინახავ.

—შენ მომეტებული ნაწილი შესწირე!

—რას შევწირე? ბეჭი შევსწირე, მაგრამ რა გამოვი-
იდა? შენ უფრო საწყალ ხალხს უშედეგ, რაგორც მე.
და ბედი მოგეტემა. მე სასლიც დაუხსენ... მე, ძმაო...
იოსებ პეტროვიჩმა მიიწია ნუთუნი. და თითქო
ეჩურჩულებაო, მაგრამ ისე წასჩურჩულა, რომ ყველამ
გაიგეს;—შე ხომ მარხვამ ეფიქრებს ის . . . გესმის?..
ქმარი გი გამოეჩურჩულა, იმას რატო ფული . . .
დაუღიოთ!

დალიეს.

—შე, ძმაო, ანა... შე სულელი ანა ვარ... გესმის?
გინდა აქედან, რაგორც ძალი, ისე გავაგდო? ჰა?

—რათა?

—მინდა, უნდა გაჩვენო, რომ აქ ძალა მაქვს. რომ
ყველას გაჩვენე, შე ანაგისი არ შეშინანს! . . . ღლია! . .
. . . სად არის ღლია? უა, რა დედაკატი შეუოლება . . .
იმას არ უყვარვარ, შე თუთონ ვხედავ. მას დამატა . . .
ღმერთი მოწყალეა შევიყვარებთ ერთმანეთს! ეშმაკს გა-
უგდება . . . ღმერთმანი!...

შე აღლას შეხედე. ის იხდა იმაე მღვთმთარებაში,
რაგორც უწინა და იგივე შეუბოგნად იტქინებაოდა ქუ-

ჩაში. სახლის პატრონი, ჩუმად ერთის მხრიდან სვრია
 ნაკდა. სახლის პატრონის ცოლი კი გუთხიდან შიშით
 უტყუროდა სტუმრებსა და სშირათ კარში გაჭბოდა ვა-
 სილის ანდრეკენს იქარ იუო: უთუოთ იმისმა ნსმმა გუ-
 ღმა ვერ გაუძლო ამისთანა ღანაჩაკსა. მე ოლღასთან ში-
 ვედი.

— თქვენ რადასედაც ფიქრობთ?

— არა, ფანჯარაში ვიტყვირები.

— ფანჯარაში ესლა არა ჩანს რა.

— მე ვსედავ.

— მშვიდობით, მე შივდივარ, ოლღა ივანოვანა.

— არა, პატარა ხანს კიდეც დარჩით, უოოოთ მაღე წავა.

— რათ დავჩე? მე უიმიოთაც გაუძენი იმის ტყუერთა.

— ის თქვენთან ცოტა ჩუმად არის. თორემ აქაურ-
 ობას აიკლებს, დარჩით! მე დავჩე. იოსებ პეტროვიჩი
 გამოცუდილინ ხშით, დიდხანს არწმუნებდა, ონუფრისა,
 რომ ის ცუდი კაცი არ იუო და ბეგრს კაი სქმეს ვიჭო,
 რომღესაც ვუჩს დავიწერო; ონუფრე განუმეუული შეს-
 ტყუროდა და რუმეა რუმეასედ ჭულაპავდა, ხანდინხან თავის
 გაწითლებულის შირით გაიღიმებდა სოლმე, რომ გაკოთ
 თუმცა შთორალი ვარ, მაგრამ ჩემ ჭკუასედა ვარო, და
 უგულაფრე შესმისო. ბოლოს იოსებ პეტროვიჩმა ხმა
 შადლად გამოაფხდა, რომ შეძინებო, და ამ თქმასედ
 შთელი ჭურჭელი სტოლიდან გადმოყარა შოლსედ.
 გრაფინკამ შოლსედ ტრახანი შოიღო, სახლის პატრო-
 ნები სანქაროთ წამოხტნენ, ასე ეტონათ ვაკრობსო, ში-
 ვრამ იოსები არავის გასჯავრებია.

— შეძინებს! გაიმეორა იასკებ ზეტროვიჩმა, და უნდოდა, რომ ამდგარიყო, იმან დაათვალიერა ოთახი, მე შემომხედდა და უნდოდა წაღაც ეთქვა, მაგრამ მარტო კელით გაიქნია.

— შან წამიყვანეთ! მაშიგო! — გამომეყვი!

— ახლაც ბატონო, მსოფლივ არა იწუინოდა. სალოთო იმან საჩქაროთ გადაგდო მხარხედ, აიღო თუნარი და კელით გაიყვანა თავის კეთილის მეოთხელი, იასკებ ზეტროვიჩი, უჭირვეულოთ გაჭყვა. იმათ გაჭყვა, ბარბატოთ თნუფრი, რომელსაც უნდოდა რომეოში დაემალნა თავის სიმთვრელე. კიბიდან დიდხანს ისმოდა ბზაკუნი, მეტვე სულ დაჩუმდა.

ოფლივ მოხივდა თუნარადგან და პირველნი გადაიწერა. თითქო ესლა დაიბადან: თუალები გაუმხიარულდნენ და დიმილი დაიწყო.

— მადლობა დმუკთს! სთქვა იმან, რომ დღეს მშვიდობიანთ გადავრჩი, ესლა კი წაკალ. მშვიდობიანთ დასვიძინებ. ხვალ დაესტამთ?

— დაესტამთ, უზასუხე მე.

— შაშ, ნახვამდინ! — თავი დამიქნია და გაიქცა.

სახლის ჰატრონი კი სვამსედ დარჩა.

მე ხემს ოთახში წაკუდი, და გაუხდელი მდივანხედ მიეკისვნი. სულ წინ შელანდებოდა მხეტური სახე კეთილის მეოთხელისა და სახლი ჰატრონის ცოლისა, რომელთა ჰატრონიდა კელსედ თავის კეთილის მეოთხელსა. რა ჩქარა შევიტყე ამ ოჯახის საიდუმლოება! საწყალო ოფლივ! შენ როდი ხარ დამნაშავე, რომ შენმა მაგისტთან ცხოვ-

რებაში ჩავგდო? . .

ღამე ცუდათ გავატარე, თავის ტკივილით გამომეღვძა და სრულებით მოშლილი ვიყავ ტანში, ჩემ თავს მევე უწყობდოდი; მგონია დრო იყო, რომ ამ გვარ დახატულს ცნობებს შეეჩვეოდო, მაგრამ არა, არა? უკვე ამ გვარცნობებსაც ნაღველა თითონვე ადუღდება და მოთმინებიდან გამოდის.

მე გამოცნობდა წალაში. ჩუქრულუბნისეულ გვიან. აღდა გადაც მიტოვდა თავის ალაგს. ის იყო უწინდელით მხარულათ; მე ვერ შევამცნო იმის ბიძის სახესეულ, თუ იმას მწესწერება გადახედოდა რამე. იმავე დიმილით, რომ გორც უწინა, მოვიდა ჩემთან და გული გამამიშვრა.

— თქვენს უკვე დღე უფრო გვიან და გვიანა დგობით, მიიხრა იმან. მე თქვენს ერთი საათის გიცდით. თქვენსთვის სიძველეს!

— უკაცნავათ, აღდა ივანოვნა, მე გადავ რგორცღაც ცუდათ მეძინა.

— უთუოთ გადავ გიშლიდათ რამე?

— უძილობა მიშლიდა. . . იცით აღდა ივანოვნა, მე თითქმის მთელ ღამეს თქვენსეულ და თქვენს საქმრებსეულ ვფიქრობდი.

— აბა რასა ფიქრობდით?

— არაფერს; მხოლოდ თქვენს მომავალს ხედვებს ცნობდა. მე ეს მაგჯრს, როგორ მშველბანა და მხარულათ ბზანებით.

—მაშ ვიტირო?

—მაშ? თქვენ უნდა მთელი თქვენი სიტყვებელი, მაგ კატონი გაატარეთ.

—ჯერ ეგ ასრე შოხს აჩის, რამ თუქათაც აჩა დიხს. . მაგრამ სჯობს მაგას თავი დაუანებოთ! მადით სხვა რასკდმე ვილაშაკოთ.

—მე მინდა რამ თქვენ მომივალსკდ მოგვლაშაკოთ. თანხმა ხართ?

—გარგი, მაგრამ ძალიან მოსაწყენი ამბავი იქნება. .

—აი ვნახეთ. დაბანდით.

ჩვენ დაესხედით ჩვენ დგოილსკდ და დავიწყე მუშაობა. სიამოვნური სახე ილღას განკვარება და რაღაც გულის სამწყხარო თერი დაეღო.

—მე მინდა მოგასხენოთ წმინდა გულით რამდენიმე სიტყვა, დავიწყე მე. თქვენ მშვენიერი ქალი ბმანდებოთ, ერთი ზნეობა გაქეთ. აჩ ვიღო. რეგორ განძელით ამ გვარ ხალხში, მაგრამ მე დარწმუნებული ვარ, რამ თქვენ მართალი გული. . თქვენ ამ გვარ გულწრფელობასკდ აჩ გამიწყობით?

—ქების შესხმასკდ აჩა წყობიან, —მიხსახუხა ილღამ.

—მე გუშინ თქვენ ცნობებასკდ ვთუქრობდი და მე გვინებ, რამ ცოტა სიამოვნება გქმნებათ თქვენ წილათ. ვსთქვით თქვენი საქმეო მდიდაჩის და მდიდრულათა სტობორებს; ვსთქვით, რამ უყვარხართ კიდრცა, მაგრამ ნუთუ გვინათ, რამ იმას შეეხიოთ? ილღას ივანოვანა, გებრალბოდეთ თქვენი თავი!

—განს ჩემსკა ეგ დამოკიდებული?

—მაშ ვიხედ არის? დედა თქუტუნსუდ?

—არა, თუთონ იოსებ ზეტროვიჩსუდ. თქუტუნ თითონ გუშინ შეიტყუო, რომ სახლის ბატონა ის გახლავო, და რაც ჩუტუნ გვაბადა სულ იმისაგან გვაქუტ მორტყუ-ლი. ამდენ კეთილ საქმესუდ, იმას სუტს, რომ მე იმის ცოლი ვიყო. აბა აქ მე რა კენ?

—ერთი ეს მიბძანეთ, როგორ გაიჭანით ეგ კეთი-ლის მომქმედი?

—მე იმას უმარჯულბითვე ვიტყობ, როდისაც მსტკა-რბისას სწავლობდა და სახლი ჩუტუნს გვერდით ეჭირა. ასეთი აღერისინი და კეთილი უმარჯული იყო და სულ სუ-რუბიმათ მსტკადა. მეტე წამიყანეს ქალაქში სასწავლუ-ბლათა და ხუთის წლის უკან შევხუდი იმას ჩემ ნაცნო-ბის დღეობაში. სწორეთ მამან იმას მოვეწონე, ამისა-თუხ რომ მამინვე პანციონიდან გამიყანეს და გამამი-ცხდეს, რომ იოსებ ზეტროვიჩის საცოლო ხარო. მე, მასაკურველია, დიდხანს არა ვვაბულობდი, და სულ ამას-სუდ ჩამჩინებდნენ, დედა ტირილით მესკეწებოდა, რომ ოჯახი შამშილისაგან დამესხნა; მეუბნებოდა, რომ შენ იმასთან ვუარის წეო, მხოლოდ ერთი ბედნიერება-აო, რომელიც დგუტჩინიაო, თორემ სულ შიმშილით დავიხტებიო. და მეც დავულოდი, ამისათუხ რომ და-უყოლიება არ შეიძლებაო.

—მაშ თქუტუნ თავს დაღუპავო?

—სწორეთ უნდა, დავიღუპო.

—რას არის, თქუტუნ თავსა სწირავო?

—მე არ ვიცი რა არის. მე ცოტას ვფიქრობდი

ერთად მე ვცდილობ, რომ ეგ როგორმე გადავიწყო. უფრო მშუღობიანად ვიქნები. მე ძალათი ვცდილობ ხალხი, რომ იასუბ ზეცხრავ ჩს შეგნვეოდი, სტუმრათ ვაწვეოდი ხალხი, ვსეღამდი როგორც იგინებოდა, იტყებოდა.

— მეჩემი, შეეჩვეო?

— ვერა, ან შემოდინ. აქედან, რომ უწინ ფეხი ან გამედგა არსდა, იქნება შეგნვეოდი, მაგრამ ესეჲგი ან შემოდინ. და ვგონებ, რომ ვერას დროს ვერ შეეჩვეო.

— ღელა ივანოვსა, თქვენს დაპირებას ვადუდექით! თქვენს სიტყვსეჲ, როგორც უნდა იყოს, მხოლოდ თქვენს გვეუფებთ. ეგ ქორწილი როგორმე მომალეთ. აქედან გაიქცეთ!

— მაგას რას ბძნებთ? გაწვევტინა ღელამ შეშინებულმა! — ეგ საფიქრებლათაც სასარდა! მე ჩემი დეჲშა ჩემ დედამის ვერ დავუღუზავ; ის შიშლით დხოცს იმათა, საჭერობილეში ჩაქურს. ან არა, სად გავიქცე? რით ვიცხოვრო? მე უნდა ჩემი მშობლები დავკარგო და სახელი წავისდინო! — არა, რაც მამავა, დეჲ მამავიდეს! ამას ვარდა ჯვარის წერა ჯერ შორს არის, ხუთი თვეა იქნადინ, — ეს ხომ ცტ კვრას შეადგენს, და ამ დროს განმავლობაში ბეჭი ცვლილება მოხდება! თქვენს როგორც მოწამე, ისრე სთვლით რამდენი დეჲ დავრჩენათ სწავლის დაწეობადინ?

— დიაღ, და უოველი დეჲ ძვრფასათ მიღიჩს. კატის სიტყვსეჲში ბეჭი რიგი მოულოდნელი შემთხვევების

სოფლში; თქვენს რა იცით, იქნება იმ შემთხვევებთან და
მეც შეკვარს. მე ამასვე ვლოცულობ ყოველ დღე და
მწამს, რომ დიემითი მიშეკლის.

— რა გაქვთ იმედათა?

— ზანა ცოტაა! უკვლავ შეძლება. აქნება გავცვიდე და
მოგვქედე; ან იქნება... რასაკვირველია ეს ცუდი იმედია,
მაგრამ ხანდახან თავში ფიქრათ მოზღდის გაჭრა. იქნება
იოსებ ვეტრევიჩი ავით გახდეს და... მოგვდეს იქნება
მდან! მე თვითონ სჯნიდისი მტინჯავს, რომ ამასთანავეს
ვლანაძობ.

— ეგ ხომ აგვრია! თქვენსა კეოალი სახელი მაგისგან
ან გაფუჭდება!..

— იცით, თქვენს რა უნდა გთხოვოთ: ალოცეთ თქვენს
როდისმე ჩემთვის! უკრათ ვილოცოთ სოფლში... მაშ
ისრე რათ დავიღუბო! მე მგონია, რომ ავი აზავისთვის
ან მიქნია... მინდავი რომ, როგორმე თავისუფლათ ვი
ცხოვროთ, ვერ ვიდეკ თავში ტკბალი ფიქრები მამ.
დის!..

— ეგ ფიქრები, რასაკვირველია სწორეთა გგონიათ?
გეწაფეჩი ბედნიერება!

— ჩემთვის გი ძვრფასა და მე ძალიან მინდა რომ
ისრე გადავივიწვევს უკვლავი, რომ გეწაფეჩი გერ
შეგნიშნო, რაც ჩემ გარეშე სდება სოფლში; და გგონებ
რომ ჩემი სურვილი აღსრულდეს.

ლოდამ ამოიხსნა და ჩაფიქრდა.

— მე სულ იმას ვფიქრობ, განაგრძელა იმან ჩაფიქ-
რებით: — ეს რისგან ანის, რომ სოფტ გასათხვავრ ქალს

თითქმე გვარით მოსდევთ ბედი? ყველაფერი სუფილუ-
რათ, წასაც ინატრებენ, სიამოვნებით სცხოვრებენ, ვინც
უნდა ის უფავრთ, — მხოლოდ მე საწაფას ეს ბედი შე-
ნებდა. . ან სწორეთ უთუთ ისინი მჯობიან. .

— სადა ხედავთ მაგ ბედსა, ოლღა ივანოვნა? ბევრნი
აჩიან, ომეღნიც თითქმე ბედნიერნი აჩიან, ეს ამი-
სათვს, ომე აჩ უნდათ თავიანთი ცხოვრება კარგათ გაში-
ნჯონ. თავის ნებასედ ძალიან ცოტანი განჯავან.

— მეც ხომ შემეძლო, ბედნიერი ყოფილავიყავ!

— თქვენ ბედნიერებისათვს, რა გნებავთ?

— რა? მე ბევრი რამ მინდა. მე შინდოდა მეცხოვრნა
ისეთ ჭკვანსა და კეთილ ხალხში, ომეღნიც აქაურ რე-
კენებს აჩა გვანებულ იყენენ; შინდოდა სუფით და გუ-
ღით შესაიმოვნა, ე. ი. მამეტებულთ თავისუფლება შექ-
ნოდა და იმედი მამავალსედ. თქვენ ვერ წამოიღებთ,
ომაგონ მამულდა ეს ცუდი სიტუაცხლე. თითქმე საშე-
ორობელში ვარ დამწევდელი, აჩსად აჩ დავდივარ, აჩა-
ვინ აჩა მყავს ნაცნობი; ყველანი სხვა თვალთ მიცქე-
რინ, თითქმე პეტროვიჩის საკუთრება ვიყო. დიდხარ
ამ ოთხ კედელს შუა გიყსავებ, ან აჩა და შესვალ შენს
ოთახში და იქ შენ თავს ანუგეშებ სხვა და სხვა ოქრე-
ბით. ამ ოგმა განჯავებულმა ცხოვრებამ ისეთ ოქრებს
დამწევს, ომე თითქმე აქ აჩ ვსცხოვრებო, და ოცნებულ
ქვენყანაში ვარო ერთი საკვრელი ჩვენსულება შემითვსდა
ესლხანა. ხანდახან დავოქრებო რაზედმე, მე ვი მერკე-
ნება, ომე ჩემს უკან ზღვას ვინმე და ისეთის ტკბილის
და ნახის ხმით მერხნულება, საყვარულსედ. ბედნიერე-

ბასედ, მეტყე შენ ჭკუტასედ მოხვალ, შიისკდე და ან-
გინ ან ანის, უუტში გი ასე ჩამეკება ხელმე იმას ლა-
ნანკაი, რამ თითქო ცოცხალი კაცი შელაზარაკა; ასე
რამ ხანდისხან საშინელება ხელმე . . ხან მამულანდება
დიდი განთლებაული ოთახი, ხალხი დადას, მუხაკა უკ-
რავს, ტანცოხა . . მე დაუსვენებლივ ვტანცოხ . . მეტყე
თითქო რაღაც ბადში შეკდევარ, იქადგან მთვარე სხანს,
და საიდლანც მესმის ისეთი მწუხარების სასურველი და
სამო სიმღერა, გგონია ციღამ ჩამოდისო, ამ სიმღერას
უუტს უგდება, გუფი გი გწედება, ცრემლებს ვერ იტყვ,
ას! ღმერთო ჩემო! ღმერთმანი რადისმე გაგვიყლები! —
დაიფიონა ოღღამ და ხელები პანსედ მიიფიონა.

— ოღღა ივანოვანი! თუ ღმერთი გწამთ თვეს ნუ იგ-
ლაკო, ღმერთმანი მე მწწამს, რამ თქვენ რადისმე გა-
ბედნიერებით და ანონით გუფითად შეგობახსა.

იმან ჩაუტვა კალები და დამიწყო ტქეკა, იმან ცრემ-
ლებით ქეჩნდა სამსე თვალები.

— თქვენსა სტორით, ოღღა? — მიუდა და კვითხე მე.

— დაიდ ვტორი. მე ხშირათა ვტორი. მე დადისხნის
ესრე გუფრთულობით ან მილაზარაკანა, სულ ერთი და
იგივე, ერთი და იგივე, ვერავის სიტუტის ვერ ეტუჯ! . .

— თქვენ სრულებით ავათა ბძანდებით! თქვენ უნდა
წიშლოთ! უთხარი მე. გთხაკო, რამ ჩემთან გუფრ-
თულობით ბძანდებოდეთ, თქვენ თქვენნი ჭყვრები მე
მიბძანეთ ხელმე, და ჩვენ ერთათ ვიფიქროთ რეგორ
დავიჭიროთ სქმე. თანახმა ხართ?

— ბატონი ბძანდებით! წარმოსტქვა ოღღამ, და მამცა

კელი და ცრემლიანმა გაიღიმა—მარტო ჩუქნი სტუმარი
 რათა ხარ? მოუმატა ჩუმათ იმან,—თქვენ რამ სულ
 აქ იდგეთ იქნება ჩუქნი, როგორც უნდა, ისრეთი შე-
 გობრები შევიქნეთ; თორემ ჩქარა წაბმანდებით და შევი-
 უნდა კიდევ ვსთვალთ დღე და საათი ჯუჯარის წყაროდინ
 და იმედი შექნდეს, რამ საქმერა მამიკულება. რა რიგი
 ბუდნიერება! აბა დაბმანდით და დახატეთ, მგონია ვიღაც
 მოდის.

მართლაც კარებიდან მოიღიმა რახარხი და ხმაურება,
 მეტე კარები სჩქარათ გაიღო და თათხში პეტროვიჩი
 შემოვიდა, ისეთი მღვრუბლული იყო, რამ კაცს შეე-
 შინდებოდა. იმან უკან წყნარად, სახლის პატრონად მო-
 ზღვედა, რომელსაც ნაცრის ფერი ედო. თლდას ფერი
 წაუვიდა და სჩქარათ სგამიღვან წამოხტა, მაგრამ ვსო-
 ხრევე, რამ დაბმანებულყოფა, და ჩემს საქმეს თავი არ
 დაგანებე. იმსებ პეტროვიჩი ერთ მინუტს შედგა, იჭ-
 ვით შემოგვხედა ჩუქნი, მეტე წყნარად მოვიდა სტოლ-
 თან და დახედა ჩემ ნამუშავეს.

—თქვენ ამის პატრონს ხატავთ? მკითხა იმან.

—დიაღ, ვუზახუხე მე!

იმსებ პეტროვიჩმა ამოიხარა. სახლის პატრონის
 ცოლი რადებუსაც მამინებდა.

—ერთი ეს მიბმანეთ, ვინა გთხოვთ ეტ საქმე? კიდევ
 მკითხა მე.

—შე თვთონ მამინდა, რამ შექნდა თლდა ივან-
 ნოვანს პეტროვი, და მე ნება ვთხოვე, რამ გადმამე-
 ხატა.

— რათა გნებავთ მაგის პატრუტი? თუ შეიძლება დეს მიბძნეთ.

— ისრე, სურვილმა მამიარა.

— სურვილმა. ჭვი! . .

— მაგათ, ბატონო იოსებ პეტრე . .

— გაჩემდი!!! . .

მე ამ ხმამ ყურები დამიყრუა. აი, გგონებ, ისტორიის დაიწყო. მაგრამ ისტორია მეტრე შესდგა. იოსებ პეტრე ინი რამდენსამე მინუტს ჩემათ იდგა, და მეტრე გი-გიდეკ ამოიხარა ისეთის რხებით, რამ სხლის პატრუ-ნის ტოლმა გაიგო რა უნდოდა ეთქვა, უფრო იყრი წაუვიდა. მეტრე მრისხანებით შეხედა რლლას და გავიდა. რლლამ მაშინვე თავის ადგილი გაუშვა და კარებთან გა-იქცა.

— თუ დმეტრი გწამო ჩქარა გაათავეთ და წაბძნდით, შიშით წამჩურჩულა და დანუგლო ყური კარებიდგან.

— ერთს მინუტს გიდეკ დაბძნდით, ესლავ გავათავებ.

— მეტი აღარ შემიძლიან. — ნახვამდინ! . .

და მაშინვე გავიდა. მეტრე ჩემი იარაღი შეეკრებუ და ჩემს რთხში შეეკლ. შორიდგან მუსმოდა უვირლილი გტოფი-ანებულის კეთილის მულოფლის და ტირილი სხლის ტოლისა, მეტრე რაღაც თქართარი მამესმა, თითქო რა-ღაც დაიხნო, გიდეკ დედაგატის ტირილი, სილის ღაწა-ნი, კარების რხენი და მეტრე სულ გაჩემდინ.

— წავიდა? მირისმა კედლის უგან, შემინებული ხმა სხლის პატრონისა.

— წავიდა წვეული, სრულებით დამამტრის! ახ, ჩემო

სიტყვებს! რა მწარე სიმწარე! . . . შთელი სიტყვებს
იკვამლე და იტირე, ტკბალ სიტყვებს ვერაფერს გავი-
გონებ! . . . სულგი შენ ხარ მიზეზი, შე სულელა შენა, —
მიუბრუნდა ქმარს; — შენისთანა გიყრ ძალით მიმცეს,
დამღუპეს ობოლი. . . .

და მკვლე დაუწყო გინება ქმარსა.

— ნუ სწუხარ, მარიაჲ ეფიმიონა! წარმოსაქმე იმან,
თათქა ნუგეშსა სცემდა: — აი ესეჲ გავალ. . . და მარ-
თლად გავიდა; მარიაჲ ეფიმიონა მარტო დარჩა და დაი-
წყო ტირილი. დიდხანს შესმოდა ეს მწარე ტირილი
სხტა და სხტა მოთქმით, რომელითაც ჩუქნი ხალხი
ჩვეულებრივ გარდასტუმს ხალხე ახალ ჭკარსა
და ფრინველთა, შთელ თავის მწუხარებას, თავის სწუ-
ლებას, რომელიც გულში უდუღან სხტა და სხტა საიდ-
უმელა ტანჯვისგან. ამ მოთქმაში გამოჩნდა შთელი სა-
ხლის პატრონის გული, დავიწყებული მწუხარებით და
წახდენილი სხტა და სხტა სისულელესგან. იმასაც ჭკო-
ნდა უწინ კაი იმედები, მაგრამ ბედმან უმუხთლა; და მ-
კვლე უგუნურობა სიუჭარულმა, მწარე სიღარბემ, გამოუ-
ცალეს საწვალ დედაკაცსა, უკანასკნელი ღონე. . .

მეორე დღეს, დღით, სახლის პატრონის ცოლმა, ჩვე-
ულებრივ შემოიტანა სამკვარი და მომიკითხა. მკვლე
სხტა და სხტა იგავით და წინა სიტუტაობით, გამომიც-
ხადა, რომ დარბი ხალხი ვართო და ამისათვის უმარტ-
რეტოთაც გავძლებოთ; ოღონდ დღეს უკეთესი არისო
და ამისთვის ნუღარ ვაკრძელებოთ თქვენს მუშაობასა.
სქედგანა სხანდა, რომ მიზეზი გუშინდელის ისტორიისა

იყო შარტრეტი, რომელსაცა უიფსებ ჰეტრეკინით ვხატამდი.

— ერთი ეს მიბძანეთ დაუფარავად, თუ ღმერთი გწამთ, მარამ ეფიმიონა; — დრო არ არის, რომ აქედან გავიდე? გვინებ თქვენნი კეთილის მეფეული ცხვარით მიუფრებს?

— იმას თქვენთან რა დავა აქვს, თქვენ გარეშე ვინა ბძანდებით, თქვენ თქვენთუნ იტყვით. ხომ დიდ ხანს აღარ მოუტდით თქვენს ამხანაგებსა?

— იქნება ამ დღეებში მოვიდნენ.

— მას გასულას რას ეჩქარებთ?

— ალღა ივანოვსა უქეიფოთ განლაგო?

— დიაღ, უქეიფოთ განლაგო: წახელის სიტყვი ჰქონდა... ესლავი უნდა განსჯოთ. უგატრავთ.

მარამ ეფიმიონა გავიდა, თუ შინა შევი მიხედოდა რომ ღამისკი გამეგრძელებინა და ალღაზედ შემეტყო რამე.

შე შარტო დავრჩა, ჩამოვიდე გაუთავებელი ალღას შარტრეტი და დავიწეე, რომ უალღოთ გამეთავებინა. შე ასე ჩქარა წარმომიდგენენ ალღას შინის სხვის ნაკუთები, რომ ადგილი იყო ამ შარტრეტის გათავება და არ სხათს უგან გავათავე. შე დავაუდე ჩემ სტოლზედ და დავუიქრდი. საწყალი ალღა, ვფიქრობდი მე; შენ დღუპვისაგან ვერც ალღვა გიშველის და ვერც ტრემლები რეგორც ვხედავ ესლავი შენს მამაკალს: შენ იქნები, რეგორც შეგუდარი, უმარხონ, ემადები მუშტის... ქმარი გი ჰყვარის და სიამოვნებას სილოთეში და გარყვნილობაში ეძებს; იმას სძულხარ შენა! ამას შენისთანა ცოლი გი

არ უნდა ჭყოლოდა, იმას უნდა ჭყოლოდა ალი ცოლათა.
 იმის უგვანი პირი შენს საჭირებს ვერ დაინახავს. ვინ
 აწის შენი დაღუპვის მიზეზი? ღუდა? ქმარი? . . . არა, ის
 ინი დაშინაშეკენი არ არიან, ისინი სხვის ყურებით ცხა-
 ვრბენ და თავის სიშინელს სწამთ: იმათი არსებობა
 წხდებილია ჩუქნის ცხურებისაგან. . . თუ დაშინაშეკა აქ,
 ის გიწირს შეხედულებას ზნეობით სწავლასად, რომელს
 საც ვიღებთ სარწმუნოებისაგან ჩუქნ სწავლის დროს
 და რომელსაც ძალათი ემონება მთელი ჩუქნის ცხურების
 მსაქე! გვინებ, რომ ამასვე უკეთესი არა იყოს, რომ
 ვაჭმა თავის ცუდი ცხურება გაუშვას და ეძებოს სხვა
 თავის გამოსი და ხასიათისა, რა რიგით ადვილია, რომ
 მოშორდეს იმ საზოგადოებას, სადაც საზოგადოება
 მტრულად უტყუროს ვეკლა თავისუფლების საქმეებსა? ამ
 გამბედაობას ავძიებს ვაჭმა შეტვის ბუნებათი მიღ-
 რეკილება თავის დაცვას. . . არა, არ შეიძლება! აქ, როგორ
 ცრუ ხედავთ, კეთილი სახელი იტანჯება, ვალი ვაღდებ-
 ულ ჭყოფს, და უნდა თავის მშობლების ბედნიერების
 გულისათვის თავი შესწიროს, რომელთაც ადრევე მოუწია
 მღაშით თავის შულის სიტყვებზე. აი ამ გვარს საფუძვე-
 ლები, ისრე შეთხსდნენ ჩუქნ საზოგადო ცხურებისათან,
 რომ თავის დაცვს სურვილი ცოდლათა გვგონია, სხვათა
 შორის გი ეს ზნეობითი ფორმალისში ღუბავს ჩვენში ათას-
 ლობით ხალხსა; ამანვე დაღუბა მარამეფიომონა, რომელიც
 მშობლებისნებით, ისეთვე გათხრდა, რომელიც არ უგვარდა,
 იმანვე დაღუბა ოღდა ეს ისეთი ცუდი საქმეა, რომ ბო-
 ლა არ უჩინს! ოხ ჩუქნო ცხურება, რა ხარ! სულ

ისრე ვსტხორკობთ, რეგორც ბედი გზბმანებს, ისრევი,
 ანა, რეგორც ჩქსნ გვ. ნდა! . .

გაკვიდა წამდენიმე დღე. ოდღას ამხავი ანა გამიგარა.
 ჩქსნა ნახვა რეგორც ხედავთ მალე გათავდა. წამდევრე
 კკითხე ხახლის ვატრინის ცოლსა იმას ამხავი და იმის
 ღაპატიდგან სჩინდა, რამ ოდღა შინ არის და ავთ
 არისო. იმ.თი ცხორეკებაი მ.არბოდა იმავე ამბით, ასევე
 გინება და მორეკენელობა, სადღლა და ვ.ს.მ.ი, და იგი-
 გე ურე და დაკეტილი საზოგადოება, სადაც ერთა კაი
 აზრი ვკ წაბბაღება. ერთხელ, რეგორც მამესმა იო-
 სებ ვეტრეკინის ხმა, რამეღი ც.არგება თავის სხს-
 ლობას, რამ თქსნ ნამეტნავთ ვარკათ გინდათ იც-
 ხორკთ, და ის კი არ იცით, რამ თქსნისთანა სო-
 ღარბეშა ებ არ შკიძლებაო. სხსლის ვატრინის ცოლმა
 ამ სიტყვასედ მესედ წაშკითხა გქელი ქადაგება ქჩის-
 ტინობის წხეობასედ ქჩასა და სიტყვა გადუკრა იმას-
 შედ, რამ მე მხელოდ ჩემა იუბეა უნდა მქონდეს
 სადარდელათაო და ანა სხსაო.

ამ ვასუნსედ მთკადმა სხსლის ვატრინმა, რადაც
 ცუდი სიტყვა უთხრა ცოლსა და იმანც ერთი ვარკი
 მუშტი ჩაწილა.

— ბოლოს, ერთხელ ღურეფანში, ოდღას მორელოდნე-
 ლად შეხვდი. ის შეხტა და უნდოდა გაქტეულიყო, მაგ-
 რამ მე არ გაუშე.

— ოდღა იგანოვნა, თუ ღმერთი გწამთ, მიბმანეთ,
 თქსნ თავს რა ამხავი კკითხე მე. — უქვიფოთა ბძან-
 ღებოთ?

— დიად! . . . ანა, მარტო ისრე . . . ჩუმათ ილაპარაკეთ!
დაუმეტა იმან, მიიხედ-მოიხედა და ფერე წაუგოდა.

— მაშ რათ დაგოწუეთ? კვითხამდი მე უთუოთ თქუჭნის სქმრას ბრალა?

— დიად, იმას კუინიან რამ მე თქუჭნ ან გავი ანშუდეთ.

— განა კვ ასრე ძალე შეიძლება?

— მიბძნდით ჭკითხეთ. ესლაგი უნდა გაიხლოთ. ნახვამდინ.

— რაღა ივანოვან, კიდევ ურთხ მინუტს მიოთმინეთ..

— რა გნებავთ?

— მე კიდევ მანდა მოგელაპარაკეთ, იმ სავანსედ, რამელსედან იმ დღეს ვლაპარაკობდით. . . რატომ მოვხდინათ?

— რაღა გიღიმა. დამეუქანა და სანქარათ გაქრა. მე ჩემს ოთახში შემოვბრუნდი.

— რას ლაპარაკობდი დგომურთან? მესმის, სახლის პატრონის ცოლი რაღასა ჭკითხავს.

— ისა გთხოვდათ, რამ სავიგარი ჩქარა შეუტანოთ, დაუყოვნებლივ უმასუხა ცოლამ.

— რატომ ასრე დილით ითხოვს?

— ან კაცი, უთუოთ უქეიფოთ ანის.

— მაშ კარგი, ემ საათში დაგვამ.

მართლათ, რამ სავიგარი უწინდელსედ დრე შემოიტანეს. სახლის პატრონის ცოლმა დიდის გულშემატკვირებით შეითხა ჩემს უქეიფობასედ და მიჩნია, რამ ჩანს შავივარად ყვავილება დაქვია და დამე სავითლის

ქონით ტანი დამესალა. მეც დაეპირდა.

იყო შაფათი. საღამოსად დაიწეეს სარის რეკა, და ღუთის მოყვარე მოხუცებული კაცები პირველ სარის რეკის ხმაზედ გაემართნენ ეკლესიასში, თავის ცოდლს მოსანანიებლად. ჩემი სახლის პატრონებიც, დიდისნის მისადების უკან წავიდნენ ლოცვაზედ. დაკრძი მე მარტო და საქმე რომ არაფერი შექონდა, დაუწეე წიგნებს ჩსრეკა, რომელნიც ჩემს სტოლზედ ეწევნენ უცებ მესმის, რომ კარებიდგან ჩუმათ ვიღაც ჩემს სახელს იძახის.

— ეინ არის მანდა? კკათხამ მე.

— ხომ არავინა გვაჯო? მომესმა ღელას ხმა.

— ეგ თქვენს ბძინდებით, ღელა ივანოვანი?

— მე გახლავარ. მისურეთ ფანჯარა თქვენნი ჭირის მეტ. მე მინდა თქვენთან შემოვიდე. მე მამინვე მიგახურე ფანჯარა, ჩამოუშვ ფარდა და შემოვიყვანე ძვრფასი სტემაჩი. ის იყო კარგათ მომთხელი.

— როგორ შემობძინდი? — კკათხე მე. და ჩემ თვალს ბს არ უკვირებდი, რომ ღელას შემოსულა მართალი იყო თუ ტყუილი.

— აი ესრე. მე თუთონ მრცხენიან, მე კიდე მინდოდა შენსეთ.

— მაშ მაგასეად გმადლობთ! უთუოთ თქვენები შინ არავინ არიან?

— არავინა. მ.მა არის ღოცვაზედ; ვასილისა ანდრეებსა სადღაც სტუმრათ არის დედაკი იოსებ ჰეტროვიჩთან გაი-

ქცა, რომ ის ძალიან ახათ აჩის.

— გარგია! იქნება მოკვდილს?

— თქვენ სულ იცინით .

— ახა, ალბ გავიცინებ. დაბმანდით ძვრფასს სტუმარს
რომ, ხომ რამდენსამე მინუტს დაჩხებიან ჩუბთანა?

დაიღ; მე თქვენთან შუდ საათამდის დაჩხები; და შე-
რმეკი წავალ საუღარში, რომ მამამ მიზგონოს.

— ებ უკეთესი.

ოღლა დაჯდა, ფაქისით შლიაპა მოიხადა და ისრე
აღუჩისინად და ნახათ შემამხუდა, რომ გული მამოკვდა.

— ბოლოს კიდევ გნახეთ, მითხრა იმან, მეკი მეგოს
ნა, რომ თავის დღეში ველარ მოგოლაპარაკებდი თქვენს
თან. . ღმერთო ჩემო! რა გქენა! მაგრამ სულ უკ-
თის: თქვენ ხომ არ გავმწყობით? .

— დანახვა და ახა.

— ღმერთმანი, მეგონა, რომ მოკვდილები მექია.

— უთუოთ კიდევ იოსებ ბეტრევიჩმა. .

— წარმოიდგინეთ, იმ ამოსვარდნელმა, ვასილისა ან-
დრეენას ჭოჩი დაიჯერა, და თქვენსუდ ეჭვ აიღო.
იმან მითხრა, რომ თუ კიდევ იმასთან ნალაპარაკები გ-
ნახეთ, მე გჩვენებ შენს სეიჩსაო. მეკი როგორც ტე-
დავთ იმისი არ შემანია და იმისათვის მარტო თქვენთან
მოკვდი და ისიც სდამოხე (იმან ჩაიცინა) იმას ჭგონდა
რომ მუშტით მიმიჩხოს, ახა ვერ მიმიჩხვეს. . ღე მამა-
ღას, მეც ის მინდი!

— დღეს თქვენს რატომ ეგრე სიკვდილსუდ ლაპარაკ-
ობთ? სკვდილი ძნელი არ აჩის, მაგრამ იმითა რა

გამოვას?

— ჩემთვის ეხლა სულ ერთია! . .

— იქნება გაბედეთ რამე?

— ანა, ანა გამიბედნიარა, მხოლოდ რაღაც დამემარს-
თა; ანაფერხველ ფიქრი არ მინდა. . მართლაც არა
ღირს! უნდა მოუწყადო რა იქნება.

— ჯუარის წერა რომ მოგინდეთ?

— მაშინ ქუჩას კისერზედ შევბამ და წყალში ჩავარ-
დები. .

— ეგვი ვერაფერია! ანა, თქვენ წამოღება გინდათ.

— კიდევ მაგას მეუბნებით. მე სრულყოფით ვარჯიშავარ.

— ანა, ანა ბძინდებით, ცალა ივანოვი. არ იცით,
რომ მაგისტრანს მწესარებანი ისრე ტუნასათუნ და გულო-
სათუნ მაგნებულნი არიან. როგორათაც გუჭისათუნ მძი-
ვე საჭმელი. მანდევან კაცი ისეთ სნეულებას მიიღებს.
რომ მერმე ვერ წამალი ვერ გიშველით.

— მ:შ რა ვქნა?

— უნდა მოიშორეთ თავიდან ჯუარები. პირველთ
უნდა დაივიწყეთ ის ტყუილი ფიქრები მთავარზედ. მუ-
გობარზედ და სხვა ქალაქის შექცევასზედ, ამიტომ რომ
ისინი ანას გარბევენ და მართლ მხოლოდ გავამწარებენ.
თქვენ უნდა გაბედეთ ერთბაშით თქვენი მწესარების
დავიწყება და გაიქცეთ აქედანა. მერმეუნეთ, რომ სადაც
უნდა დადგეთ მაინც ამასვე უკეთესათ იცნობრებით.

— არ შემიძლიან! ჩემ მშობლებს ვერ დავუღებავ.

— ისინივე შენა გღუბვენ! . .

— დეე დამღუბან! მაშაგო ცალამ ისეთის კილოთი,

რომ იმის ჭასრის დაწვევა აღარ შეიძლება.

—მაშ თქვენს გრძობათ ერთი გზა: იასუბ ჰეტროს ვინსუდ ჟუანის წერა, ამისათვის რომ, თქვენ თუთონა ბძანებთ, რომ ბუდნიერება და სახელი თქვენის მშობ-
ლებისა მაგ ჟუანის წერასუდ არის დამოკიდებული. ეს
და მსოფლიდ იმას უნდა ეტადნეთ, რომ რაც შეიძლება
დეს ადვლათ გაიანროთ ეგ გზა და ეძებთ ისეთი ღო-
ნისძიება, რომელითაც თუ არ ბუდნიერებას, მშუდობიანო
ბას ძიანტ უღიარსოთ. მართლაც ნუ მოიკლამთ თავსა.
სიტყვასუდ რაც უნდა იუოს ძიანტ სიტყვასუდა და უნდა,
რომ კაცმა გამოიყენოს.

—აქლამ ამოაოხრა და დაუწოა თავის შვიანჰვის
დუნტებს შინჯუა.

—მე ვგონებ, რომ ერთი ღონის ძიება კიდევ დგ-
ჩნენათ. უნდა როგორმე იასუბ ჰეტროვინი მონადის
როთ და თქვენ ქეფსუდ დაყენოთ.

აქლამ განკურნებით შემამსუდა.

—მე არ ვიცი ეგ ფიქრათ როგორ მოგივიდა? შათ-
ხნა იმან. მე ასეთმა სუსტმა იასუბ ჰეტროვინი მოვი-
ნადირო? ჭკუასუდ მობძინდით.

და ამ ღამასკისუდ გაიტინა.

—მაშ არ იცით, რა რიგ მხეტებს ახვევენ კაცის ნე-
ბასუდ, თუმცა კაცა იმითსუდ ათას წილათ უფრო უღო-
ნაა. იასუბ ჰეტროვინი, თუმცაგი მხეტა, მაგრამ კაცის
სახე აქუს, მამასადამე კაცისა სცხია რამე. ჩვენს ჭკუა
გვაქუს, ბეჭი გრძობა და სინასუ, მაგრამ ამ გრძობ-
ბეში, ჭკუის შეკლით, ასეთი ძალა არის, რომ ბუნებას

არ ჩამოყა

— ეგ როგორ მოგახდინო? ეგ ჩემთვის ახალი ამბავია.

— აი ვიფიქროთ. მე ვერ იცნობ შეტრეკვისას კარგად ვერ ვიცნობ, მაგრამ მე ვგონებ, რომ იმისთანა კაცებს ეჭვანობათ წინააღმდეგობა, წინააღმდეგობა იმისთანა კაცებისა, რომელთადაც აქვთ ძალი და ვლენა, ამ წინააღმდეგობაში ხელგანთავის ღირსების დამტრეკისა და თავის ტყუილის ნებისა და იმავე დროსვე გრძობენ, რომ ისინი ხალხსა სძულს. ამისთანა კაცებს არ გამოუტრიათ არავითარ განკვეთილ სიყვარული, არამედ უბრალო ალყისა და ამით ექნებათ იმითვე დიდი ვლენა.

— ესეა მინუდით, როგორ უნდა იმათ მოეკიდეთ. ვერ ვიხსენებთ უაღრესეთ იცნობ შეტრეკვისას და ცოცხალი დაემოწმებოთ, რომ ვერცხვან ჩხუბის მანქანები გასდუკარგოთ. მეტი ისწავლეთ იმას ბუნება, და იმაში ვგონებ ისეთი მხარე იმისათ, საიდანაც შეიძლება წარმართებით მოქმედება. იმას ვგონებ, ძალიან უყვარხართ და თუ თქვენს იმის სამოტივით ცოცხალი შეიყვარებთ, მაშინ ის თქვენს იქნება.

— მე — იცნობ შეტრეკვისა შევიყვარო? იმას უაღრესო? ეგ როგორ შეიძლება, როდესაც ის თვალის და სანახაგარ შევარება და იმის ერთ სახელის წარმოთქმის შემდეგ აკანკალდება ხალხი? თქვენს თუთხს წარმოადგინეთ ჩემი ძეგლმარება და მაშინ გაიკებთ, რომ რომ ვინცხვან და ჩემის ხელათ სიკუდილის მასწავლეთ.

— მე როდის მოგახსენებ, ეგ მხრებითი და კაი სექსუალური შეთქმა, მაგრამ რა უფოთ, რომ სხვა დონისძიება

ან სიღვან ანის და სიდაც სიმიართლით გეჩას განდებით, თუმცა ვაი საქმე ან ანის, მაგრამ რა უყოთ. ჩემს სის სოციალურებაში ისეთი მძიმე მკვლამარეობა ანის ხოლმე, რომ მანტო ემსგობით დაღწევი იქიდგან თავსა. აქ შიხ დღებში ვატი რავლან განიტანს თავსა, რომ ჩემსში სულ ფარისეველახსედ და უგმნებელ ბარბაროსახსედ ანის უკულა დამოკიდებულად. ცხოვრება ვინა და!.. მაგრამ ალერსით და მოხრჩობით ბევრ ჩანსმე შეიმტობთ; თქვენ ილსებ შეტრფობის იმ გზასედ დას უყნებთ, რომ უყვარდეთ და პატივის გტყმდნენ.

— დალიან საჭიკლას იმის სიყვარული და პატივის ტყმა!

— მაგასედ ვაი დამოკიდებულად თქვენნი ბუნდებება და თქვენ გქნებათ თავისუფლება, სწავლა, მკვლამარების სასოციალურება, როგორც გინდათ და სხვა და სხვა.

— ეგ ხომ ცოდლა!

— შირიქით, სიღმრთო წერილი მოგვითხრობს, რომ ცოლს ქმარი უყვარდეს, განიხილეთ ეგრე მოგვითხრობს; თქვენ ნათესავებში მართლად გამოჩნდებით; ბოლქის სასოციალურებისათვის ეგ კეთილი საქმეა, რომ მაგისთანა მსეტი შიხინადირთ. განა ეს ცოდლა განსვანთ?

— მანტო ფიქრება.

— იქნება ფიქრება, მაგრამ რატომ ან უნდა გვილს სცადათ, თუკი სხვა ღონისძიება ან განქმთ. ეს ხომ იცით, რომ სიცოცხლეს ველან დაბრუნებთ და ესლად უნდა მოიხმარეთ რეგულრმე.

ოლლა ჩაფიქრდა.

—ესთქუათ, რომ სწორეთაჲ თქუენნი სიტუჲა განაწ-
თლდეს, ფიქრით წარმოსთქუა იმან, და ცოტა ნებაცა
შქონდეს, მაგრამ სიტოცხლე, მოულა სიტოცხლე გავატა-
რო რეკვენ გაცთან! დამაწხო ჩემი იმეღები, ეს საში-
ნეღებანა! . აჩა, მე გამფობინებ, რომ უოკველთუხ გავა-
კვარო, მამიძულას და გამაგდოს.

—მაშ ესლა გაიჭერთო!

—აჩა, აჩა. ღმერთო ჩემო! მაშ რა კენა? ნეტა-
ვი მალე მაინც მოკვეჩდე, ან გაგტოვდე? .

—ოჯღამ დაწყო ტირილი.

—ჩემო სულელო მეგობარო, დამშჯღით! ჩემ
დაწიგებასუდ დაფიქრდით, და თქუენ თუთონ დამკარწ-
მუნებოთ, რომ სხუა გუა აჩა გაქეთ, რომ ბედნიერი
შეიქმნეთ. .

—თქუენ მაგას ერთ ადრჯათა ბძანებთ. თქუენ მე
აჩა. . მაგრამ აჩა, თუ ღმერთი გწმთ ამასუდ დამაჩაკს
თავი დაანებეთ! კუჩქ იქნობამდისინ დიდი ხანია დაწმენი-
ლი, და გიდუც აუთ აჩის. აჩა, ფიქრათაც აღარ მინდა;
ვილოცებ და იქნება. . . რისთვის დამწვეთ ამასუდ ღა-
შაკავი? მე მეგონა სიამოვნებით დრო გამეტარებინა,
მინდოდა გარკათ გაშეტანით, მესწავლა თქუენგან რამე,
და თქუენგი ის შემდგენით, რომ ცრემლით ამეგსო
თვალები. .

—აჩ, ოჯღა ივანოვნა, რო იტოღეთ, როგოღ ვწუს-
ვარ მე თქუენ მაგიერ, თქუენს მწუხარებასუდ! მე მკ-
დავს თქუენნი ცრემლები.

—მაშ პატოლასანი სიტუჲა მამეცით, რომ ამ დაწყო-

ლელ ჩემ მომავალსედ აღარ ილანაწკოთ.

— თუ გნებავთ, გაძლევთ!

— რასაკერძოვლია შინდა.

ლელამ ხაღო თავი და ცრემლიანმა შემამსკელა მე. იმას უნდოდა დაეთანტნა თავიდან ას თავისი ფიქრები და თავის დღეში აღარ მოეგონა.

— თქვენ გუფრფული ბძანდებით? მეოთხა იმან.

— თქვენთან მისათ გახლავართ.

— შიამბეთ მამ თქვენსა ამბავი რამე.

— არა ღირს ლელა, ლელა იგანოვნა, და რა იქნება კარგი, თქვენ რამ მე შინოთ! მე მხოლოთ ესა მამქეს ესლა თავში: მე მოხარული ვარ, რამ ჩემთან ზიანათ, მშენნიერო სტუმარო; და გუფრფულათა ბძანდებით. თქვენსვი სხივით, რამ გამბედრობა არა მამქესო, ხი რამ გარე გაბედეთ ჩემთან შემოსულა!

— თქვენთან სხვა არის. . . არა, მე სისულელე მამი ვიდა.

— რა სისულელე? თქვენ გულში ბეჭი მწუხარება მოგროვდა, გნებავდათ გამოგოთქვათ, მაგრამ ვერავისთან ვერ გამოთქვთ, და აი მე შენდეთ. ამასედ ძალიან მადლობელი გახლავართ. დმერთმანი თქვენ დაშორებასედ ძალიან შეწუხდები.

ლელამ გაიღიმა და თვალებში ცრემლი მოჰკადა. . .

ამ დროს ვიღამაც კარეთ კარები დააჩახუნა, ლელას ფერი ეცვალა და დაფიცურდა.

— ახ, დმერთო ჩემო! ეს უთხოთ მამა მოვდა. რამდენი საათია?

—ჩქარა რვა შესრულდება.

—რა ვქნა? ვიტყვ, რომ საუდარში ცრუ გუნებასედე შევიქნა... აწიწა თმა, თითქო წოდებულ და გაიქცა გარის გასახლებათ.

რამდენსამე სკეუნტს უკან, გიდეკ შემობრუნდა გაშვალთებული.

—თქვენსა გკითხულობენ. მითხრა იმან.

—გინ გასლავთ.

—არგინტი, მგონი, ამ ჩქმან ახლა ტრანსტივი რომ არის, იქაური ბიჭია.

—სწორეთ იქადვან გასლავანთ, სთქვან ბიჭმა, რომეც დასაც ევარა წინ თეთრი ფარათუკი, და შემოეო კარბში თავის ტიტყვლათავი.

—რა არის, უთუოთ მოვიდნენ?

—ჯიდა, ვიდაც ბატონები მობმანდნენ და ეს ბარათი მოგართვეს.

მე გადავკლე თწალი ბარათსა, ჩემი თანა მგზავრები მწერენ, რომ ქალაქში მშჯდობათ მოკედითო და მთხოვდნენ, რომ ამ მინუტში გვინახე, რომ იქნება ხვალ წასვიდეთო. ბიჭი წავიდა.

—მოსულან? მკითხა რდღამ, რეგორღაც შეწებსებულმა.

—დაახ, მოსულან.

—მაშ რდღას წაბმანდებთ?

—არ ვიცი, ზარობასედე არის დაწეკიდებული, უნდა წავიდე ვინსო თორემ არ მამიციდიან.

—დაბმანდით გიდეკ ცოტას ხინსა, ჟეკ ადრეა.

მე დავუყუე. ოღონდ შესტყვეროდა მწუხარე თვალით და ტუხუბსუდ იკუნდა. მე შევამცნაე იმას კანკალი.

— არა, ესაა არა იქნება, წარმოასტყვა იმან თათქო თაგისთვისა. სთქვა და აიღო თაგის შლიაპა: დღეს კიდევ გაიხლებით.

— გაიხლებით, და იქნება კიდევ განსოთ?

ოღონდ არა თქვანა და გავადა. მე გადავიტვი ზალტო და ავიდე ჩემი სამგსავრო ფანარი. კიბეზედ კიდევ შეუკნული ოღონდა, იმას კელში სამოთელი ეჭირა. ის გამოსვიდა, რომ გავუცდილებინე. იმის შიკის სასესედ სჩანდა რაღაც გამოსატულება, და თათქო უნდოდა გულით რაღაც ეთქვა, მაგრამ ვერ შეუძლო.

— მარტო რას აკეთებთ? ვკითხე მე.

— ვიფიქრებ რასმე, მიზანსუნა იმან, და ცდილობდა, რომ გავუძმა, მაგრამ დიმილი არ მოუვიდა.

— ჩქარა მობმანდით! დამიძახა იმან, რომდესაც ქუჩაში გამოვიდა და მიარსუნა კარი.

მე სინქარით წავედი ტაღანში, რომ ჩემი საქმეს მოესჩინილ ვიყავ ამხანაგებთან, ეურში კი შესმოდა კიდევ ნაცნობი ხმა და შევანდებოდა, რომ ოღონდ მარტო და ტირის.

ღამე გვიან დაგბრუნდი სახლში, სახლის კარებს ახლო შემხვდა იუნ იუნინი, რომელიც გაცხარებით ელაზარკება ოდა მეგობარსა, რომედესაც ესურა ლურჯი ძველი ზალტო. მე რომ დამინახა იუნ იუნინმა, მოიხდა ქუდი, თავი დამიგრა, და ფეხით სასატილო ანტრასა გააკეთა, წამოდგა ჩემთან და შვითხა: ჩემსედ რატო არა ახრა

გაქვით?—მე უზასუხე, რომ კაი სახლის პატრონი ბძან-
დები შეთქია.

—აჩა, სტყუით, თქვენს სულელათ მიგანხივართ,

—ეგ როგორ შემიძლიან? უზასუხე მე.

—დიაღ, სწორეთ სულელი ვარ! ცოლი სეინობს,
ქალი მიტიჩის და შეგი დროს ვატარებ. . აი როგორ
გახლავთ! წავიდეთ ჩემ სიძის დუქანში, დღეს უკვლავურს
გამბობთ. დღეს მე. . ენა ამამეღვა.

—აჩა, შინ წასვლის დროა; უნდა წავიდე.

—მაშ შინ წავიდეთ! . მშჯღობათ ძმაო! შებღვლას
თავის ამხანაგებსა.

ჩვენს წავედით. ამხანაგის წასვლასუდ, ივან ივანის
მამაცი ენა ჩუვარდა და თავის უწინდებულ ღაპარაკს
მჩქევა.

— უკაცრავათ. . დღეს როგორღაც უქეიფოთ გახლას-
ვარ, ე. ი. იმ. . თქვენსკა ანათყერი აჩ. . მე. . გენმით? .
მაგრამ სრულებით აჩ. . და სხ.

ამაობით ივან ივანისი იქნობამდინ მივიდა, რომ რაც
იმ სლამის გახედოდა მითხრა. ის წარსულყოფა ღოცვა-
სუდ და ღელა რომ ვეღარ ენასა, თავის შეგობაძს სწ-
ვეოდა. ის დარწმუნებული იყო, რომ ღამე ცოლი შინ
აჩ მიუვიდოდა; და ამისთვის გაბედა. მეჩვე გამოემიძნას-
და, რომ დღეს შუა დღისს იოსებ პეტროვიჩი დაშობლათ
დაეცაო და იქნება მოკრედიო, ანდერძში ერთი ნაწილი
თავის ქონებისა ჩვენს დაგვიგლო. ამ ღაპარაკისაგან
შევიტყე, რომ სახლის პატრონი თჩ რიგათ სტროგარ-
ბდა: შინ ჩუმათ აჩის და გარეთ კი ჩუმათი სადილებს

აკეთებს და სხვა და სხვა ქალბატონებს კი დასდევს, გიდეო შვიტყე. რამ ამ ჩემს სახლი პატრონს კაი გუჟლი ქჭონის, მაგრამ ემაწვლთბითვე წაუხდენია.

ოღღამ კარები ვაკვიდო.

— დედა შინ არის? ქვითხ: ივან ივანიჩმა.

— შინ არ არის.

— შენ ს:დ იყავი? შითხარ?

— მე შინ ვიყავ, თქვენს სადღა იყავით ამ დრომდინ?

— მე? ჩუმით! შენი საქმე არ არის.

— წავიდეთ! მე დაგაწვენთ.

— დამაწვენ, ოღია, დამაწვენ; მე გავხუმიდები. . ახ, ოღია, შენ რამ იცოდე! . . არა, არ გეტყვი, არას გზით არ გეტყვ. სჯობს ღმერთმა მამკლას, და შენგი არ გეტყვ!

— შითხარ, მამა.

— არა, არ გეტყვ. ჩუმით! სომ მამა. . . და კვლარ გამოთქვა.

ოღღამ წაიყვანა საწოლ ოთახში, მე დიდხანს ვუძრს უგდებდი, როგორც შეუღიდა გახდას და სახანს უტკეპნიდა, სთხოვდა, რომ ჩქარა დაემანა, მაგრამ ივან ივანიჩმა როგორღაც ქვიფხუდ იყო და სულ იწევდა, რომ ეკოტნა. და ეუბნებოდა ანეტა შენ რამ იცოდე! . . » ბოლოს ოღია გავიდა. ივან ივანიჩმა რამდენსამე მინუტს ოხრავდა და ღოტულობდა; მერმე ადგა, შკაფთან მივიდა, მაგრამ დაკეტილი იყო. .

დიდით, როგორღაც ტუდ გუნებასუდ, მობრუნდა სა-

ხელის პატრონის ცოლი; შიშველ შემოსულსავე ასეთი
გინება დაუწყო ქმარსა, რომ ის მაშინვე კარში გაიხანძრა.
შერმე დაიწყო ოთახში ჭურჭლის გადაყრა; მესმის ტა-
ფა გადმოაგდო, ქვაბმა გოგრა დაიწყო, ფინჯანი გატე-
და და სხ. უთუოთ, ჩუტნი სხელის პატრონის ცოლსაც
ეს საქმე მოსვლია, რომ ასე გამწარებულა.

მე დაგიწყო ნელნელა მზადება, საზოგადოდ და მარხამ
ეფიმიანას გაუსწორდი. იმან გულის შემატკივარის სიტ-
ყუთ გამოვიცხადე, რომ ისრე ცოტას ხანს იდექათ, რომ
ვერა გასიამოვნებოდა, მაგრამ ეს გულის შემატკივრობა
ისეთის კილოთი წარმოსთქვა, რომ მე მოვიინდომე, რომ
გოგრც შემქმლო ისრე ჩქარა მოვმოკრებულ ვიყავ, ამ ბე-
ლას დროს სხელის პატრონის ცოლი როგორღაც მიტქე-
როდა; თითქო რაღაც ეჭვ აქო.

სადამოხედ, მე კიდეც გავეშარეთ ჩემ ამხანაგებთან და
გობუნედ ოლღას შევხუდი. მე რომ დამინახა, ფერი ეტ-
კალა და გინადამ სხეთული გააქრო. ჩუტნი ერთმანეროს
მივესალმეთ.

— მე გავიგე, რომ იოსებ ზეტროვისს დაბლა დამბლა
დასტემა? კვიათე მე.

— ის კიდეც მოჩნა. იმისთანა კაცს სიკუჭდილი ძნე-
ლდა მოეკევა.

— მე ხვალ დილით მივდივარ

— მშჯღობის გზა მოგტეთ ღმერთმა. შეკი ხვალ საქ-
მროსთან სტუმრათ უნდა წავიდე, და გგონებ რომ მალე
სრულებით იმისთან გადვიდე.

— თქუტნი მე გუქსომებით, ოლღა ივანოვნა?

ოღლა ჩუმით იყო.

— თქვენს წასა ბძანებთ?

— თქვენს წათ გინდათ, რამ იტყვიან? . სხუბბრკო უთქვენსათ ძალთან სამომავლ ექნება.

— ღმერთი მოწყალეა, სამომავლ ან იქნება. მხოლოდ ჩემი გუშინდელი დარბილება კარგათ იფიქრეთ.

— ეგ ხომ ნუგეში ან არის! .

— რითი გრეთ ნუგეში?

ოღლა აირია.

— აი რაგონა: თუ რაგონაზე მოგინდეთ ჩვენს ქალაქსედე გამოკლა, ჩვენსა მობძანდით!

— ეგ ერთ წელაწადსედე ადრე ან იქნება.

— უჭ, რამდენი ხანია მახამდისინ! მახამდისინ მოხდება რამე.

— ვნახათ.

მე დავიწყო კიბიდან ჩასვლა, ოღლა უკან მამდევდა.

— მე თქვენს მინდა გთხოვთ რამე. . ჩუმით წარმოასთქმე იმან; — დღეს ლოცვასედე ან იქნებით, მე იქ ვიქნები. . უკანასკნელათ მოგვილახარკოთ.

— იქნება ვიყო.

— ანა, მეშინიან. .

ოღლას კიდევ რაღაც უნდოდა ეთქმე, მაგრამ ვერ გასბედა. იმის თვალეი რაგონაღაც ბრწყინავდნენ, იმათში მოხამდა დიდი და გაუწყვეტელი ფიქრები.

— მამ ერთმანეკრთს ადარ ვნახავთ? მკითხა იმან.

— ხუალ გამოსასლამებათ გახლავით.

— ხუალა. . ეგ ხომ ყველასთან მობძანდება! ეგ ჩვე-

უფლებივი გამოსაღმება იქნება. . მე თქუწნთან ერთათ
ტრილი მინდოდა! მე მინდოდა გულით მადლობა მამე-
ხსენებანს, თქუწნს ხებზედ უურადლებისათჳს, მე იმედი
მქონდა. . ახ, ეს დაწვეული ცრემლები რატომ აჩ მე-
ხსენებანს; . ამათ ნუ უჯერებთ თქუწნი ჭირიმეთ.

— ელღა სიჩქარით იწმუნდა ცრემლსა, მაგრამ სმა უღუნ-
დებონა და გულის ამოჯდომისაგან ძლივსა ღაპარაკობდა.

— რა რიგი სულელი ვარ, სულა ვტორო! . აი თქუწნ
სულ მშჯღობიანათ ბძნდებით. . მშჯღობით, საუდარში
მობძანდით! .

და სინამ მე ჩემს გონებაზედ მოკედი, ელღა კიდევ
კიბეზედ ასულეიო, მოიწმინდა საჩქაროთ ცრემლები და
შევიდა.

ლოცვაზედ აღარ წავლ. მე მოკელოდი ცრემლებსა
და სამძიმო გამოსაღმებასა და მეშინადა, სრულებით არ
მოკშილ ვიყავ. ჩემი ამხანაგები სულ მხინკრულათ იყუ-
ნენ; მეუბნებოდნენ, რომ ველა რა გინობთო და ჩემსკე
ხარჯზედ სასცილოთ მიგდებდნენ მე გაკვავრდა, გამოს-
ველ უფრო აღრე ჩუწულებიზედ. მეჩემ დაიწვე
სინანული, რატომ საუდარში არ წავლ და ამით
უკეთესი მინუტი ელღას განცობისა დაკვარკე მეთქი.
და დიდხანს, თითქმის მთულ ღამეს ქვეშაგებში გგოჩას-
ვდი, და ვიგონებდი რაც ელღასთან მეღაპარკანა, მეჩემ
მამაკონდა სახლის პატრონის ტოლი, იმ ეჯახის ტოლ-
კება და იმათი მწუსარება, ყველა იმ ეჯახში მყოფი
სხუა და სხუა მხარეს იტქარება, სიცოცხლე ანათ უღი-
რთ, კმტმანურთს ეღიარებან და ატყუებენ, კშმაგობენ

და ერთთ ვი ცხვრებოხენ. . . აი სურათი ოჯახის ბედს
 ნიერებისა, ეს სურათი ახალი ან ანის, რომელსაც ჩუქნ
 ხშირათ ვხედავთ! ისრე გი, რომ შეხედო, გეგონება აქ
 სიამოვნების წყაროა, — ისრე რიგით ანის მასკათი ჩა-
 მოთარბებული და გასწორებული; აბა ერთი მასკას ქვეშ
 შეხედეთ, იმასვე დაინახეთ? . . სდა ხან ჩუქნ ბედნი-
 ეობა? . . სდა დამაღლე? ან შენც ისრე მასკა ჩამოთარ-
 ბებული გაქნ, რომორც ვწუხარებას? შენც გაცი ერთის
 შესუდვით ვერ გიწინობს? სხუათა შორის ვი გედავს უგან
 ჩემ. სსხუის ვატონები ვი სვინებენ და იჭიმებიან, მე-
 ორე სათხედ შეა ღამის უგან იმთგანი ვიღაც ადგა და
 გესი დალა.

— მდგომარე დალახედ მადის? ჭკიონა მძინარე სხლის
 ვატონმა.

— მგონია მადის, ბარგი მამზადა, — უნებლიეთ უ-
 ვასუს ცოლმა.

— თუელი მოგტ?

— მომტა.

— რამდენი?

— ორი მანათი და სხი აბას უხალთუნი.

— ხომ ან დაუმატარა? ჭა? მარია ეფიმიონა?

— შე წუეულო დამინე! რა უნდა დაემატან! . . .

ამ თქმისხედ მარია ეფიმიონა ვაჯავრებით ჭკრა ეფი-
 ქარსა. ისინი გაემდნენ, და სხუა და სხუა ნაიჩი სვრია
 ნვა ამოუშვეს.

ნეტა ოლღას სძინავს? . .

დილით ადრე გამიჯდა ბაჭმა, რომელიც ტრახტირი.

დგან ჩემ ამხანაგებს გამოეკვანათ, რომ შენ გიტყვი. ტანტანტანც მისათ არისო. მოლოდინო დღე იყო, ცოტ ცოტა წინწკლამდა, მე შევედი სახლის პატრონებთან გა-
მოსადავებლათ. სახლის პატრონები მიტყვიდნენ, ოღონდ
გი იქ არიო.

— იქნება ჩქარა მთავრდებათ, პატრონიდგან არა
ბძანდებით, მითხრა სახლის პატრონის ცოლმა; ამაზედ
უგანდავით გი გახლავართ, ეს ცუდია, რომ წინწკლამს,
თორემ გი მიგვანათ დღე იყო. აქ სწორე გზაა,
თუაღის დანახებამდინ მიხუთ სტანტიაში.

— ოღონდ ივანოვსა სად არის? მე მანდღა იმასთან
გამოსადავებ.

— არ ვიცი, უთუთ გიდევ გაცვიდა, გუშან ლატკა-
სედ იყო, და ესაა გი წიკს. დამბანდათ, მე დაუბანებ,
მინც ხამ უნდა დაიხვენოთ

მე დავკვივ და რამდენსამე მინუტს უკან ოღონდ შემო-
ვიდა, მე იმას იუკრედ და სიგამხდრესედ ძალიან გავკვირდი.

— გიდევ უქიფოთა ხართ? კვიახე მე.

— კიდე.

— მე გი ვახლდით, რომ გამოსადავების დროს,
თქვენსა მომავალი ბედნიერება ვისურვო.

ოღონდ კელა გამომიშვირა.

— გამადლობთ! მითხრა უხუმრელად იმან და ამ სიტ-
უვასედ შემომხედდა, რომელიც ნამხავდა ჩემს დანაშაულს
ამასედ; — ნუ დავკვირვებთ!

— იქნება რომდისმე თქვენსც მოიგონებთ ჩქარა მე-
საიფობას?

—სად მოიგონებს, გამოეჩიას სახლის პატრონის ცოლი,

—უმაგისოთაც მაგას ბუკრი სიდარდელი აქქეს, —

ყველანი დანუძინენ, მერმე ყველას გამოეკვალა, მიჰყდობის მგზავრობა მითხრეს და გამოეკვი. ივან ივანიჩი გამამყვას გასაცილებულათ და გასტინიცამდინ წაღასაც შელაშანაკებდა; მაგრამ, სწორე მოგახსენათ, ყური არ მიგდა, მერმე ჩავსხედით ტარანტასში; ცხენები დაიძრნენ და გავიარეთ ჩუქნი ქალაქის ღურჯი სახლები. აი დაუპირდაპირდით ბოლოს ჩუქნის სახლსა, რომელშიაც შევიდეთ. ფანჯარაში მინდოდა დამენახა ერთი ვისიმიქი მწუხარე სახე, მაგრამ ვერ დავინახე, მხოლოდ იმ ფანჯარაზე, რომლის ახლო ვიჯექი ხოლმე, მოჩამდა სახე სახლის პატრონის ცოლისა. ის ალაკებდა ჩემს ოთახსა ახალ დგომურისათვის. ახლაკი არსად არა ჩამდა.

აჰ ვიდრე გესა! ახალი სვედრები და ნაცნობობანი. სად მიმიყვანს ეს გესა, სად მიმაგდებს? დასწყევლა დემეტრე ჩემი ეშმაკი, რა მწუხარეთ გამიხდა გული. რისთვისა? სხვს მწუხარებაზე შე რა დარდი მაქქეს? იმდენი ცრემლები სადა მაქქეს, რომ ყველა სვედრზე ვიტირო. ჩემი ამხანაგები იუდარდელათ ხანხარებენ და მხიარულათა მღერინან. მოდით ძმანო ერთათ ვიშეგროთ და დრო გავატაროთ! აბა ერთი გუჩერო დრიგინ-დრიგინი დაწყებინე ამ ტარანტასსა! და ჩემი მწუხარება განმიქარვე!

თ. ვასილ მახაბელი.

თავადის აჩილ ივანეს ძის ანდრონიკო-
ვის კარდაცულებასე.

ეს გუარ დიდება სად შეიძოსე ჭინასო
აჩილ--
და შეიქმენ მოულოდნელ ასე კმაყოფილ?
უსათუოთ იდუმალი გქონდა განსრახა,
რომ აღარ გსურდა ცოლ-მჯლისა კუალად
შენ ნახა!

უეჭველია, შენ სიერმიდგან იმას ფიქრობდი,
თავი შესწირო კელმწიფისა ერთგულებასა,
და ამა ფიქრსა დაუცხრომელ შენ შეჭსაროდი,
მიჭევე, ემსხვერპლე იმა ბედსა, მისსა ნებასა!

მარამ ვაითუ უნებლიეთ იყო ეს უკვლას;
ვაითუ აჩილ, თუც სცდილობდი აღარ გე-
შველას!

და ოდეს იგრძენ, რომ აკლდები მსესა,
 მთვარესა-
 ლამას თვალებით ცრემლს აფქვრევდი მაშინ
 მწარესა!

და რა იხილე არსით იყო შენთვის სა-
 შველი,
 მაშინ აღუჭყარ შემოქმედსა ორივე კელი!
 და გულმდუღარეთ სთხოვდი იმ დროს აი
 შენ ამას:

რომ ჩაახარო სული კელში მოსუცსა მამას!
 შეგარდამომ აღახრულა ვედრება შენი,
 იმ დროს, იმ ჟამსა გვერდით გიჯდა შენ
 მამა შენი!

დაცქეროდა, დატბიროდა საუჭარელს შჯლსა,
 ოდეს უმსხვერპლე გული შენი წეუულს სი-
 კუდილსა!

შენი სოლომან გემასოდა: სადა ხარ-მაჩა?
 მარამ ძასილი არ გესმოდა შენ შორიღამა,
 და დაღრომილი, მოწეენილი დედას ეტეოდა:
 მამა არ მოვა? ცრემლიანი მას შესცქეროდა.

ველარა ცნასეს ჩვეულებრივ შენ მსიარული,
 უძრავათ ჭსწევსარ უსულო და თქალ მი-
 რული;

ფერი მიკვდია, მოკვვევია სიბნელე ღამის,
 ღრმათ რათა გმინავს, გაიღვძე იმედო მამის!

რა ჭნასე სისმრად, ვინ გეჩვენა, ვინ
 მიგიწვივა,

და იღუძალათ გაგიტაცა გარდაგესვა,
 ნუთუ ვერ მიჭსუდი როს გეჩვენა ეს გან-
 საცდელი,

რომ იგი იყო უსამართლო სულისა მსდელი?

გულწრფელ იუაჲ; ვერ მიჭსუდებოდი ამ
 გუარსა ბედსა.

რათვანც შაეჲერა შენი გული მამის იმედსა,
 მარამ წვეულმა თან და თან მიგსადა ძალა
 ცოლძულის ნახვა, გამოთხოვა არ დაგაცალა!

მისთვის ერთია დიდებული მდიდარი
 თუ სსუა,

მისთვის ერთია მმუწნიერი და ახალ-გაზდა.

ჯერ ზირველშია სასიკუდინეს მარბათს შე-
სძევს,

შერე დაჰყენობს, დაამიწებს, სიცოცხლეს
ართმევს!

აწილ! აბა შაჰსედე შენსა სახლ-კარსა,
შენ ველარ იცნობ ბნელითა მოცულს,
შენს ტებილს შეუღლეს, შენთანა მეჭედარსა,
გულ-გელ დაკრეფილს, მაძითა მოსილს!

აბა შაჰსედე შენსა მჯლებსა: სოლომანს,
მაღსაზს,
და შეის გამოსცნობ იმათ სახეს და
გულს შესაბრალს!

ცრემლსა გაფქვრევენ, გაღვებენ, კმარაო
ძილი,
კუბოს ესვევა, დაგტრიალებს უფროსი მჯლი!

რათ არ იბრალე მოსუცს მამას ივან
მაღსაზისს,

ვერ ამოწებენ შენს კუბოსა, მწარეთ დაგ-
ტირის!

მისი ტრფიალი, მისი ნუგეში იუავი შენა,

მოსუცებაში აი ბოლოს ვით განისვენა?

ემაწვლო კაცო ის ვაჟკაცობა,
შენი მხნე გული და მამაცობა,
როს შენ ჩოლოქში კმლით მტერს აწობდი,
და კელ და კელა თურქთ შეიპყრობდი.

მერწმუნე არავის დაავიწუდება,
საინტორით გარდაიცემა!

ვერ დაგივიწიებს ჩუტნი მამული,
რომ იუაჳ მისი ერთგული ძული!

მეორე მეტი არს სახსოვარი,
და შენა გმოწმობს თუთ ქიერუქდარი
შენი სასელი შენ განადიდე,
როს შენი მოძმე სურგს მოიკიდე!

უოველი ქება მოგეწერება,
უოვლისა იუაჳ. სარ დიდი ღირსი
შენ ჯერ სიკუდილი არ გეფერება,
ჯერ შენ არ იუაჳ მსსვერძლი იმისი!

მძღობით არჩილ! საუკუნოთ აწ გე-
სალმებით
და შენ კუბოსა შენს მაგიერ ვეამბორებით!

დაგტირით მწარეთ, ჩაკაბარებო წმინდას
 ტამარსა,
 ამით ვნუგეშობთ) ჩუწნც შევჭხსჭედებით ბე-
 ღსა ამ გუარსა!!-

დიმ. ბერიევი.

25 ნოემბერს, 1865 წელს.

ქ. ქაღალა.

შამონტის (*) მიწის მღვმე კანტუკში.
ამერიკაში.

ბუნება ამერიკაში დიდებულია; იქ ყოველსავე აქვს
გმირული საზომი ანუ სიდიდე; იქაური მდინარეები გვა-
ნან განიერს ზღვს ტოტებსა, და ტბები თვით ზღვებსა.
მთელს ქრისტიანულ კაცს ვერა ჰპოვებს იმისთანა მთებ-
სა, სათიბს მინდვრებსა, გუბეებსა და ტყეებსა, როგო-
რც იქა. ეს არის საზოგადო ხასიათი იქაურის მიწისა,
იმის ბუნებისა, ესევე ხასიათი სჩანს იმ საიდუმლოს
სიღრმეშიც ამერიკის მიწისა, რომელნიცა კაცსა ჰქო-
ნია შემთხვევა ჩასკდვისა. გერცხლისა და სხვა ლათინისა
მადნის ძრღვეები არიან გაფენილნი სქლათ და დიდს
სიგრძესეც და ჰგვანან ნაკადულთა, და მღვმეში არიან
ისეთნი საზარელნი, რომელშიცა შეიძლება დაე-
ტოს რომელნიმე ასი ათასი კაცი, და არიან ისე ბევ-
რნი, რომ სივრცით არ დაუვარდება რომელსამე ტერმსა

(*) შამონტი იყო წარღვნის წინეთი ცხოველი, რომ-
ლისაც საზარელს ძელებს ხან და ხან პოულობენ ესდგა.

ნის საგერტოგოს.

უკვლახედ დიდი იმ მღვმეებში, უკვლახედ მჭებნიერი არის მამონტის მღვმე კენგუნტში; ის არის მახლობლად ლუიზვილსა, და კგუთუნის დოკტორ კრანანის, ამიტომ რომ იმის მიწის ქვეშ არის ის გაბმულია. გისაც უნდა ჩასვლა იმ მიწის ქვეშეთს მღვმეში იმას უნდა ქმედეს თან მრავალი მაშხალა, თორემ ნახეკარ ვერსტსაც ვერ გაივლის უიძისათ. რამეცდა ათს ჭრეტს სიღრმესედ ჩადის კიდევ შუქი მზისა, და მეტეკი სტეირა ანთება მაშხალისა, რომლისა შემწეობითაც კაცთა მადის განაუარის საჩუბსით (კალიდონი) და ჩადის უფრო და უფრო ღრმით მიწაში, რომელიც განაგდება ბოლოს დიდს მღვმეში ისეთის მადლით და განიერით, რომ სინათლე მრავლის მაშხალისა ძლივს აუწევს წვერსედ. და საიდუმლო სიბნელისაგან მისისა სჩანს სხვა და სხვა ჭიკუტები. ხან სჩანს ვითომც იუფრებოდეს რაღაც უშუკრი პირის სხე; გგონია რომ ის არის თავი ქვსაგან გათლილი; რაცა მახალ მაშხალით, ნახამ, რომ ეს არის თავი გაშუკრილი ქვა. ბრუნდე. სინათლე მაშხალისა მას აძლევს ყაღბ პირსა, თვალებსა. ზოლი იმ პირჭმლის ზალისა უსწორ-მასწორი და ქვანია; რამდენიმე მდინარე მამდინარეებშიც უკედ. იქილამ არიან გაბმულნი სხვა და სხვა მსრებსკენ, ერთი იმათგანი არის რცდა შუდი ვერსტი სიგრძით; ალაგ ალაგ არის ვიწრო, და ზოგან განიერი, და თავდება ერთს დიდს კლდეში.

ერთმა ანგლიის მოგზაურმა ამ ორის წლის წინეთ დასინჯა წგრილათ ის მღვმეები; მან მონიშნა იმათ

დასაშინჯავათ მთელი დღე; წოგოვრც ამოვიდა მისე, ის ჩავიდა იმ მღვმეში, გაიარა მიწის ქვეშ წარმოცდა თუ-თხმეტი ვეკნი და რვა საათსედ ღამისა ამოვიდა ისევ უკეთით. იმას იქ შესვდა ხშირათ ჩამოხტომა მალაღის კლდეებიდაში, ასვლა მთებზედ, ბღოტვა გამოშეკრილს კლდეებზედ, ხან ბაწრით ჩამოშეება; ნახირი მიწისა იქ ნახა ხან სწორი პოლივით დაგებუდი, ხან უსწორ-მას-წორი, ხშირად შესწდა გაცურვა ტბებში და ჩქარს ნაკადულებში. იქ მიწის სიღრმეში თჯთუეს ნაბიჯზედ ხელაღდა ანუ შეეკრებოდა სოღმე კასმე ახალსა, უნახავსა, ალაგ ალაგ შესვდა მთებიც, დასეთქილი ისე, რომელსაც გასომა შეუძლებელი იყო. მთის იქით ნახა მშენებნიერი ზალაც, რომელიც მოგონებს კაცსა თავისს საკურკეელის სვეტებით მავრიტაღის თაღებსა, ხან დადიოდა განიკის ფრთედით (გაღურკიათი) და ხან ისეთი ვიწროთი, რომ ტანისამოსი მუხლებზედ და ზურგზედ ეხეოდა, წვეტიანის ქვებიდაც, რომელთაც გამოშეკრათით თაგები კლდეებიდაში. ჭკრიდაში და პოლიდაში.

იმ ქვესენელის სამეფოს წყლებში სცხოვრებენ თევზნი, განკუბ დაიჭირეს ხუთი თევზი; სულ უველანი ეკუთნოს დენ ერთს მოდგმას; მაგრამ ღიკს შესანიშნავი იყო ისა, რომ ანც ერთს თუნდი არა ქქინდა, მაგრამ ანკი რა საჭიროა იმ გვარნი საჭურკეელნი, რომელნიც მიიღებენ მისის შექსა, მათჯს, რომელნიც საუკუნოდ მოკლებულ არიან ნათელსა და შექსა. ბუნება ამღვეს ყოველს ქმნილებას მას, რაც არის საჭირო გასაზრდობად სიცოცხლისა და მათ დასატბობად.

თუთ მშუტნიეჩნი და თუთ ჩინებულნი მღვიმენი აჩ-
 იანი, უეჭველად, სტვილაკტოტისა; ისინი, როგორც შე-
 ტუობილი აჩის, შემდგომან გაქვავებულის წელის წვეთები-
 საგან, რომელთაც გაუქვანავო საკინე ქუაში; ნათლნი
 ბრალნი როგორც უინულის სხებლნი ჩამოშვებულნიან.
 ჭკრიდგან და სვეტებათ სდგანან ზოღზედ, და გამოხა-
 ტვენ კედლებზედ სხუა და სხუა ჭიგურებს, სვეტაცს
 თუთრსა, და ელვარეს როგორც ძვრფასს ქუას. ერთის
 სიტყუთ ის მღვიმე აწარმოებს მოგზაურზედ განსაცვი-
 ფრებელს გრძნობას. სინათლე მამხალებისა იყოფა ათას
 ნაწილად თაღებსა და სვეტებში და ელვარეს სხუა და სხუა
 ვერცხლის ფრთით. როგორც საწელათ, როგორც ზატანათ
 სხანს უოველნი კაცის შენობანი, იმ საკვრველ მსუმივექ
 და ჩინებულ შენობებთან, რომელიც შეუქმნია თუთ ბუ-
 ნებსა, საშუალობითა მტირედას წელის წვეთისა, უიარა-
 ღლთ, უზღანთ, და გამოუანგარიშებლად! იმ მღვწეში
 აჩის იმდენი სვეტი, როგოი წვრილი, როგორც ბზის ხე.
 როგოი გარემოშია უწერელის სისქითა. თითქო შემდგარი
 რამდენისაჲ მსხვილას ბოძისაგან, რომ მსწულულთ
 მინდომეს გამოანგარიშნათ, თუ როგორ შექმნა პირვე-
 ლი ბრალნი, პირველმა წვეთმა წელისაჲ, რომელმაც ჩაიტანა
 ძიქს რამდენიმე ნაწილი საკინე ქუას, და მათას ანგარი-
 შით აღმოჩნდა, რომ ამ გვარის შედგენისათჲ იმ სვე-
 ტისა საჭირო იყო ოცდა ექვსი ათასი წელიწადი.

მახლობლად იმ მღვმისა აჩის ერთი გრძელი გა-
 ლერეთა, რომელიც მიიყვანს კაცს ერთს ძრვიელ ღრმასა
 და ღრმს ტბასთან; ის გალერეთა აჩის საგრძობთ თხუ-

თმეტი ვეჩსტი. მოგსაურთ გაბერეს თვის გუტაფერნის
 ნაგები და სტუკაგდენ იმაში მაშხალების სინთლეზედ;
 მის უძმრავი წყალში და მის გიდეკებზედ ვერა ჭჭოკვს
 ჟერავითარი ნიშანი სიტოტხლისა: ვერც თეგზი, ვერც
 ღამურა, ვერც ხავსი და ამისთჳს დაარქჳნენ მას «მეგუდა-
 რი ტბა»

ძველს დროებში, ინდოელების ამერიკაში შეფლობე-
 ლობისა დროს უფრო ადრე უთოყოთ იქ სტოკოვრებად სხუა
 რამე შთამოება ხაღხასა, რომელისაგ კვალი ესლანა სხანს
 სხუა და სხუა ნაწილებში ამერიკისა. ოგეიოს შტატში
 იზოკნეს დანაშთენი შენობათა, ის მოაგონებს ვაცსა რომ
 მადელს ანტიკიტუტასა (ხუროთ მოძღვრობასა) მამონ-
 ტის მღვმეშაგ იზოკნეს აკლდამა, რომელისა შენობაგ
 აჩქნებს, რომ მათა აღმშენებელნი ყოფილან ბეჭით
 უფრო განათლებულნი ესლანდელს ინდოელებზედ. იმ აგ-
 ღდამებში ჭჭოკვს მუშაობი, რომელიც თავისა და ძელების
 ჩონჩხის მოუვნილობათ ცხადად ამტოცებენ, რომ ისი-
 ნი ყველანი ყოფილან სხვს შთამოებისა, ვანკმ იქაურნი
 გაცნი, ჰოკნილნი ევროპელთაგან ამერიკის გამოჩენის
 დროს. ჭეშმარიტია ისიც, რომ კენტუკში ვერ იზოკნეს
 ვერც ერთი ჩონხი (Скелеть) ინდოელისა ვი არა, სულ
 სხუა შთამოებისა.

ხაღხი იმა შეუტყობელის უსახელოს შთამოებისა, არა
 თუ მარხავდა თავიანთ მიტვალებულებს იმ მღვმეებში,
 არამედ თითონაც სტოკოვრებდენ შიგა, მუშაობდენ, და
 მხარულადდენ. იქ უზოკნიათ დაქტეული სამჭედლოც,
 სხუა და სხუა საჭურველი და სახლის იარაღი, რომელიც

სრულებით არა ჰგავს ინდოელების იარაღს.

შემდგომი მამონტის მღვმის გამოჩენისა ამეტიკელმა უარღმა მონინდომა ეპოვნა რომელიცაჲ გალერიის დასასრულეი; იმან მიიღო უოკელივე წინეთ გაფთხილება, რომ არ აჩუქდა გზები იმ ქრისტესუნელის სემეფოში, მაგრამ მანინტ აკრია, შეეშალა იმას გზები, და შემდგომი რძი-ოდ დღის იქ სიარულისა, და მითმენისა სხუა და სხუა შიშისა და უმარჯვებისა, ამოვიდა ისევე ზეკითა.

დასასრული გალერიისა იმან ვერა ჰპოვა; ჰპოვა მხოლოდ იმან მუმიან, რომელსაც ასწერს ასე: «ეს იყო მუმიან ქალისა, სიგძძით ექუსი ჭურტი, მაგრამ ის მუმიან ისე გამხმარყო, რომ ოც გირვანქასუდ მეტს კვლარ იწინდა. თმა კეთსუდ ისევე ჰქონდა; ის იყო მოკლეოთ შეკვეცილი; ფერი ჰქონდა ქერა, თავის სარქველი ჰქონდა სრულებით სხუა ნაიჩი, ვინემ ინდოელს. თულები დიდი; ცხვირი და ტუჩები აღარ ჰქონდა, კბილები ჰქონდა სპეტაკი თეთრი, სწორეთ, თუმიტაკი გაცვეთილი, რთა გორც ერთება ლეჟისგან მაგარის სსკმლისა. ხელფისი ჰქონდა სრულებით მთელი, ასე რომ სსფიქრებულთა ის მუმიან უნდა იყოს ყმაწვლის ქალისა. » მანლობლად მუმიანის შემდგომში ჰპოვეს სხუა და სხუა იარაღი, არა მგზავი ინდოელების იარაღისა და იშათ რიცხუში ერთი ხის ჯამი მძუწნიერი მრავალ რიგათ გამოქანდაკებული.

ჰუკის მდგომიარობა იმ მღვმეში ნიადაგ ერთ რიგისა; იქ ზამთარში მეტი სიცივე არ არის, რთგორც ზაფხულში; ამიტომ რომ სიტხეში იქ კაცი ჰპოვებს სიგძძის და სიცივეში სითბოს. ჰუჭი არის წმინდა, მიწალი და

მრთელი, შეტადრე ჩასაკალის ჰიზის მასლობლად, სდაც ჭყარი ახლდება ზეგ დამ. ზოგი ერთი სნულები ჩადიან იქ და ერთის გზის შემდგომ ამოდან გამაგრებულები და მრთელნი. თუ რამ დოკტორი გრანანი უოკულგან გასწმენდს ჭყარს თავის გრცელს მღვმეში, მაშინ ის უათუგოთ იქ გაკეთებს სახლებსა, მისცემს ქირით თავის მიწის ქუჩებზე ავთ მუოფებსა და ამოიყვანს იქილამ მოკჩნილებთა, გამაგრებულებთა და გამზადებულებთა ახლის შრომისა და მუშაობისათვის გაცთა.

ჩუტნ აქ წამოკადგინეთ მსუბუქი აღწერა კენკუტის მღვმისა, ეს საკვრეელი ქუჩისკნელის სამეფო მკელის, რამ დღესმე მსწავლულნი შეადგენენ იმის გრცლად გაამოიებასა, და გაკვანობუნ იმ სიმდღრკისა, რამელნიც ითვანკიან იმის უფსკრულ სიღრმეში.

მღვმეს ჭყარს მამონტისა, მასის სიდიდის გამო, თორემ მამონტის ძელები იქ არავის უზოგნია.

გ. დიდებულიძე,

საღაბოს ფურცელი.

აწილად სიტყვა ქართველებთან — მოლა-
ყბის ვაკრის დაწერა და აგრეთვე მებუკისა. —
განსხვავება ამ ორის ქართლის შორის —
რა წარმადგება მეტის დიდების მოყვარებისა —
გან — შვედრების მოქმედება ცოცხლებზედ. —
მოიღობილთ კენჭი ცოცხლისა და რამდენ-
ნამე სიტყვა ამასე.

ახლა იტყვან ჩუბნი საუფარელი ქართველები, — მოს-
ლადებუ გავაგრეს და ძლივს ერთი სხა ამოადებინეს.
აწასოდეს? აწასოდეს არ იფიქროთ, რომ ამ საგანზედ
გავაგრებული ვიღებდე კალამს კელში. . . ათასჯერ არა! ან
თუნდა ამის მინესით ავიღო კალამი კელში, ვის უნდა
გაკეზასუხათ? ვის უნდა ველაზარაგოთ? ვის უნდა გავა-
გებინათ რამ? ერთს ვიღასაც თერგდალეულს, რომელს
საც არც კარგი ესმის და არც ავი? ან უფ. სულხანაძეს,
ანუ ჩვენებურად სულხანიშელს, რომელსაცა მოლაყმე მრას-
ვალზინოვანი ვგონივარდა ერთს მინესვი შეიტყავს ჩუბი მალა-
ღიწესება? ისგი აღარ მოუფიქრია რომ

საღმრთო წერილის დადი წინაღმდეგი ჰქონდა და ფრად მომავლენებელი ცოდვაა, — ერთი ზარი, რომ სამშობლომად გამოჰყვდეს! ეს მხოლოდ ღმერთის მიეწერება, და უსაბამო ღმერთს და ანა ჩემისთანა მოგუდას, ცოდვალს გაცხ; მე უოკლად უბედური და საზოგადოებისაგან განდევნილი ერთი ზარი ვყოფილვარ, ვარ და ვიქნები საფლავის ვარებადინ, სადაცა თვთან გაბრეილსაც მოკლას ის ხვედრი, მამ არც სიტყუე უნდა ეთქმე, ამ სიტყუსლის ფილის დასრულებას თვალთ წინ წარმომადგენელს. კიდევ მოგახსენებთ სავარელი ქართველებო, რომ, ანა! მიღლიონჯერ ანა! ანა! თუ ავიდე ასე კიდევ კალამი კელში, ავიდე მხოლოდ ჩუტნის თავის უბედურობისათვის, ეგება ამდენს უბედობაში, ერთხელ მანც იმოქმედოს ჩუტნის მიჭუტნაურს ხასიეთუმედ და თვსებაებედ. მე არც მოამბესთანა მქექს კელი; რომ დაუწყო განება, არც ცისკართან; არც ერთის თანამშრომლებთანა მქექს დავა, არც მეორის თანამშრომლებთან, ორივემ თავიანთ საქმე უკეთ იცანს; თავიანთ მოკლებობს გვას თვთან უხდა სცნობდნენ; ჩემი მოვალეობაჲი ის არის იმ დღიადგან, რა დღითგანაც მოლაუბეს სასული მებომა ჩემის გარგის საზოგადოებისაგან, მართალი ვილხარაკო, ჩუტნისი გარგი ხასიეთები საქმუტნოდ გამოვუგინო. მე რა ვქნა? ვითავილებთ? რა მქნაღვლება! თუ არ გვანდა თავილობა, მოვერიდნეთ ცუდს, მანებელს, ჩუტნის დამაქცეველს ხასიეთებს? როგორც ჩემ თანამომე ქართველებში, ისე თვთან ჩემშიაც მოიპოება ბეკრა მანებელი და დასაღუჰავი ხასიეთები; დასაღუჰავი ხასიეთები არ არის, მამ რა

ეშმაკთ. ეშმაკთ და ქაჯათ, ან ანის დიდი ხანი, წაგ
 ჯუნარი დაიწყო. ტუვილათ ან გეგონათ, ანც სიზმას
 რში იფიქროთ,—ცხადთ, მზიან ქუჩუნანში, ქაჯეთში,
 სოფელს ჯანდამს, დანს, სოფელს ჯანდამს! ისეთი ქო-
 რწილი გადავიხადე, რომ რაღა მოგახსენათ, მინამ ჯუ-
 რს დაიწყო, სულ იმას გუფიქრობდი, რა გქნა, როგორ
 მოვიქცე, რომ ქუჩუნანს გაგაკრეო შეთქი; გაგაკრეო გი-
 დეტ! ისე გაგაკრეო, რომ, როდესაც სამის გერის ღმირ-
 ნის და შექცევის განმავლობის შემდგომს, სტუმრები
 თავ თავისად წავიდნენ, სულ თუქმე მდამდევდნენ და
 მათვედნენ. ზოგი წუნს ღვინოსა სდებდა, ზოგი ზუზუნს;
 ზოგი იმანდა ცხენები მშოვი დაგვიწედათ, ზოგი იმან-
 და, სამი ბიჭი მივიყვანე, ორი ცხენების მომეღლი, ერთი
 კელსედ მსახური და მწუწკალი კინდამ მომიგლე-
 სო. წარმოიდგინეთ, თუთო თუნგს ღვინოს დღეში გატის
 თავს აძლევდნენ! ესეც თქუჩნი ქართული მამაშაზური
 ქორწილი; მე ტუვიტვი გავიხადე, რა ანის საკელი გა-
 მოვიჩინო, ჩუჩნი მამაშაზურ ჩუეულებას ან გადავსდევ
 მეთქი, და ნაცვლად მადლობისა ღანძლავ და თრევა შევი-
 ძინე. ბატონებო! შემობრალეთ ღუთის გულისათვის; ქო-
 ლი მოვიყვანე ჩინეთიდან, ბეჭი არა მოჭედიანარა
 მაგდენი, მე და ჩემმა სულმა, სულ ოთხასი ათშეუნიანი
 მოჭეჭე, ეს ოთხასი ათშეუნიანიც წავიდა, ერთი
 იმოღვანც ზედ დავაყარე და ფსით მოვიტე, მადლობა
 არა,—ღანძლავ. ეს იტოდეთ, ქართულები ღანძლავ, ასე
 ძურფასათ მოიპოვება, და მე ტუტუტს, განა ან შემიქლთ
 ეს ღანძლავ ცალიფულიც ან დამჯდომედა. რა დაჭიკები-

სათჳს, რაჲ? მაგრამ მადლობა ღმერთს, მარტო მე არ
 გადავიხდია ამ გგარნი ქორწილი და მარტო მე არ დავღუ-
 პუღუარ; ჩემი თანამომხენი ქართველებიც ამ ჭიკში არი-
 ან; მაგრამ ეს მიბძანეთ, ვინ ატანს ძალას! დარწმუნებუ-
 ლნი ვიყვნეთ, რომ ამით თავს კერავის ვერ მოკაწონებთ,
 დრო არის ჭკუასუდ მოგიდეთ, ამოგიდეთ ამდენის გა-
 ლისკანს, ვიფიქრეთ ჩუქნის კეთილ მდგომარეობასუდ.—
 რატე აქამდინ მოგიგვივით დიდების მოყვარებით, იმას ამას
 შემიდგომის მოგიგებთ; ვაჲ იმისი ბრალი, რომელიც ასე
 ჩემსავით მამაზაზურს ჩუქნულებასუდ წავა, ერთს დაჭაბუა-
 უბი ოთხნი მოკლენ, ოთხს ცხენს მოიყვანენ; ოთხ ცხენს
 დღეში რამდენი ქერი, ბზე და თივა მოაუნდება, ესგი
 თქუჩნ ინგარაშეთ, ეს იცოდეთ, თუ ორასი სტუმ-
 რის ანგარაში გაქუხთ, ექუხასი უთუოთ მოგივათ; მაშ
 თუთო კაცს რომ ორი და სამი მოსამისხურე მოჭყვება,
 ისენიგი სტუმრები არ არიან; ახლა ცხენები, რომელნიც
 სტუმრებსუდ უფრო მომეტებულნი ისაულები არიან;
 ახლა ამდენის სულისათჳს სადგომი! ვაჲ ოჯახო დაქტუ-
 ულო! მტრის კარს! ახლა რამდენი რამ დაიკარგება! . . .
 შექორწილე ხომ არა გრძნობს პირველს წელიწადში. ის
 გართულია მსოფლოდ, წარმავალის, სოფლის სიამოვნებით;
 მაგრამ როდესაც გადადგება შეორეს წელიწადში, როდუ-
 საც გამოსჩიკენ ორნი და სამნი თავს, მაშინგი მშჯღო-
 ბით; მუცელიც რომ გრიალს დაუწყებს და არა ექნება
 რა, ჩემი არა ბრალია! მეკი ძრვილ კარგი ძაგალითი მი-
 გეტი ჩემს ამხანაგს მებუკეს, მაგრამ მე რა მარტო? მეკი
 მიწასთან გავსწორდი და,—ეჭ, ჯანი გავარდეს, ესეც გა-

რგია, რომ სხუა ჩემნი თანამომენი მოეკიდებიან ამის-
 თანა ღამღუბავს ჩუჭუღებან. — წარმოიდგინეთ, ჩემს შუა
 მდგომის ორის გზას უკან შებუკვამც დაწერა ჯუჭაბი;
 ჟურ ზღანებს აწეობდა, ასეთი გამოჩენილი ქორწილი
 უნდა გადავიხადო, როდესაც ჩემი დაქტევა ნახა და, სულ
 სხუა ფრთე მოიქცა. შეჩვენებულმა, რომ არ დამხატია,
 აესურს ჩემო ზურა და ღვინო! იმდენი სუა, ჭამა, იმ სამ
 გზაში, ზინი არ დაუყენებია, რა არის მექთიაო და მე,
 არცა შემატეობინა. გარეშე ხალხისგან შევიტეე, ქორს
 წილი აქვსო, მივედი, შევედი დერეფანში, შევხდე ვინა,
 ოთხნი ზინი სხედან ტახტულ მოკეცილები; ლურჯი
 სურათს წინ გაშლილი, ნახვარი თუნგი ღვინო, მწვანელი,
 და სხუა ახლანა. რაც რა შეეყრება შინაურს ვახშამს.
 თურმე ნუ ატყუით, ისის იყო საუდრითგან მოსულიყვნენ,
 და ის ოთხნიც ვინ იყვნენ! მყოფე, დედოფალი, მეჯვარე
 და ღუღული, რუმბსავით გასიებული. სწორე გითხრათ
 ძნელ შეწინა; როგორ არ შეწინებოდა თქვენნი ჭია
 რით; სიურბით ერთათ შესდილება და დიდი მეგობ-
 რები, მე რომ არა ველოდი, მამ ვინ უნდა ჰყოლოდა.
 უფურე, უფურე, ორიოდე შეუგურთხე და ბუტბუტით
 გამოვედ გარეთ. გზას რომ დაუდექი ვითქე; ბიჭო!
 მე რომ დიდებით გადავიხადე ქორწილი, რომელი დამჩხა
 მადლობელს; მე გამლანძეს ბეგრმა, რომელთაც სამი
 გზა ჩემი სრული ცხოვრება შევაჭამე, მეც იმ გვარად
 ამ გატს გლანძამ, რომელსაც არცა შეუტეობინებია
 თავის ბედნიერება; მამ სულ ერთი ყოფილა! არა მე ტუ-
 ტუსს რა საბრევეე მამივიდა შეთქი! ბეგრი ვინა, მამ-

რამ რადას უშეკელიდი! . . . ახლა მე კოტრით დავდივარ, ამ კოტრობისაგან ცოლიც შემიძულდა, და ის ჩემი ჭკვასნი მებუკე ცოლის სიყვარულათა დატკბება და შეძლეუბითაც. ახლა იცით რა მოგახსენოთ ბატონო ქართველებო! ღმრთის გულისათვის დავეხსნათ ამ დიდებით საიდუმლოდ შესრულებას; ანა ვინ უნდა გავაყვაროთ თქვენს ჭინიშეთ! აქედან ხომ სიღარიბე წარბოხდება! რათ გვიხნდა რამ დავლარობდეთ! ერთის გვრის და ორის გვრის დიდებით სიამოვნებას, ნუ თუ ამჯობინებთ შევსწიწოთ მრთელი ჩვენს სიციცხლის დრო! აი, აი, ამ გვარში მხნებელი და დასაღუშავი სუნები უნდა გადავადგოთ! . . . ამის გარდა, კიდევ რა აჩის ჩვენს დასაღუშავი და ვინ აჩიან მიხეცი! . . . გუდრები! დიან გუდრები, რომელნიც გვრცხნან, გველეფენ, ტუავს გვამრობენ და ისე მიუცდიან საფლავს საგუფროდ; ამის მიხეციც თუთონ ჩვენს ქართველები ვართ. როგორ და რისთვის? ამასვედ შემდგომს ნუმერში მოვილაპარაკებოთ თქვენთან სიყვარულად ქართველებო, მხოლოდ ჩამამხსენითგა სუფხანობისთანა გაცები და ცოლს ნუ მწამებენ. ვითომც ორსამ პირივანი ვიყო, უკაცრავოთ! რადგანც ამ წოდების მომცემთ ინებეს ამ ხარისხის მოცება. . . . და-ესენ დაჩხეს მოლაუბეთ.—მოლაუბე.

მაგრამ, ანა, ვაი შენ ბიჭს, ესეი დამვიწყდა, ახლა ხომ კენჭს დრო აჩის ჩვენს ტფილისში, — გინაროდეთ მესამეებო! — დაკოთდენ ტფილისის მესამეები! მოდი და ნუ დაკოთდებიან! მამ! ჯერ ერთი ჩემი თანამომე მებუკე ამიკებს ჩვენს ხაშხედ მაწიკვას, ახლა სხვანა რამ-

დენნი აზიკებენ ვინ იცის. სწორე მოგახსენათ მე ძრია
 ელ სათაგილოთ მიმანინა მებუკის ამ გუარი განსკახვა.
 არც მივალ, რა ჩემი საქმეა. თუნდა მივიდე, მე ხაშით
 გულს ვერ მამიგებს, პირდა პირ შავ თანხისაგენ გადაუ-
 გლებ კენჭს. წარმოადგინეთ რა ღმერთი გასწეროშინა
 ამის ცოდვას, თავში რომ მოგახსენეთ ქოროლით მე
 გაგოტრდი და ეს გაკეთდა შეთქა; რაკი თრიალდე შაური
 მიეცა, ცოდვი შეიერთა, ერთის მხრით სიმილიდე არ
 ასკენებს, შეოტეს მხრით ცოდვი, პირველი ეუბნება ეს
 არა კმარა, დიდებაც შენთვის საჭირო არისა, მეორე ეუ-
 ბნება, მაგ მწერლობითს უბედობას თავი დაანებო, შენ
 საზოგადოების სამსახური არ გარგებსა, დიდების აღაგს
 შიბგენი, კენჭით სადმე ამოიარჩია და ამანთანვე ისეთი
 აღაგი მოძებნე, რომ საქმე ცოტა გქონდეს და სხსკავი
 ბეკრო! ვინ თჯახსა დაქცეულა! ერთი ეს და შევანდა
 იმედის ბოძათ შეჩინილი და ესეც გადურეკის სიმილი-
 დრეს და თავის ახალს ნორჩს. . . . ეჭ, მაგრამ რას ვამ-
 ტუენებ მარტო მებუკის, განა ცოტანი არიან ჩუჭნს
 ცოდვილს ქუჭუნანაში, რომ მწერლობასედე ჯერ თავსა
 სდებენ, უჯრან ერთის ხშით მამულს უნდა კემსახურს
 ნეთა და რადესაც მოხეზრდებათ, პირიგაზში აღაგს და
 ეძებენ, იქ თავისუფალი აღაგია და, თუ გარტინდა არც
 ხაშის გაკეთებას დაიშურებენ! გინაროდეთ, გინაროდეთ
 მესამეებო, თქუჭნის სთველია, რომ წელიწადში ერთელ
 მოგდით სთველი, დრო თქუჭნისა! თქუჭნის კელით გაკ-
 თებულის ხაშის წელაობით, ბეკრი უსარგებლო მამა-
 კვდაგი გათეთრებულა, და თქუჭნისსვე დაუხმარებელი ბუ

ვრი კეთილის მსურველი კაცი გაფასებულა, — გას
 შეგებულა! . . . ეროი ხომ ხაშის აქქს დიდი გაკუნა ჩქმ-
 ნში, მეორე იტოთ რასა აქქს? რასა? რამ ვერ იტყვიო?
 და იქნება არ იტყვოთ, თუ, უკაცრავათ არ გახლდებით
 იტოთ? — შესხმას! ჩუჭნი სულელი ზეფა ხაშის გაკეთებს
 რამი აზიკებს და ტყულად ხარჯს ეძლევა, ხომ შეუძლიან
 კარგი ჩხაბა, დაწეროს კარგი შესხმა, წაიკითხოს ხმა მას
 დღეი რაბტორულად შეკრებაში, იქ უეჭველია ტაშს და
 ჭკამენ, ვინც გაიგონებს ისიც და ვინც არა მიბაძვიოთ,
 რასაგზრველია; ოდონდ იმ შესხმაში ცოტა მაშულის სა-
 სარგებლო რამ კი იყო, შესრულდება თუ არა, გამართ-
 ლდება თუ არა იმისი სურვილი საქმით, ეს სულ ერთია,
 იქ მაშინ არავინ დასდევს, — მაშინვე რაც ალაგი სუტს
 იმ წამსვე მიადგებენ დაფნის გვირგვინით, არც ის არის
 გასაგზრველი რამ ზედ დაწერონ, ამ ყოვლად სასარგე-
 ბლოს და კეთილის მემდომელს კაცსა, ამ და ამ ალა-
 გითურთოთ! განა ცოტა მაგალითები ყოფილა ჩუჭნის
 ცოდვილს ქუჭრანაში! . . . სუს! ეს ვინ გამაწვევტინა წეკა?
 ეს ვინ არის, რამ მარჯუჭნის მხრით მოშინა, მკლავს
 მიჭეკს, და შეუბნება: აშენ სტდები, ბატონო მოლავებე,
 დადექი, აღარ გაბუდო ამ კვარად შენი თანამომშეების
 მოხსენება; ის ქართველები აღარ არიან, აქამდინ რამ
 ტყუილებოდნენ, ახლა ესმით კარგიც და ზიც; შეიტყეს,
 ან ხაშს არ მნიშვნელობა აქქს, ან შესხმას; გაიგეს ყო-
 ველიფერი, დაწმუნდნენ, საგმართ სტნობენ სასარგებლო
 და მანებელს პიკებს; ნუღარ იფიქრებ ამ კანჭმა ისე
 გაიაროს, რაგორც აღრე იყო ხოლმე! . . . დადექი დადექი

ბატონო მოლაუბე! . . . ამოწიწებით უტყუებ ჩემს სუსტს
 კლამს, ჩემო წინათ სიკეთის მომთხრობო კეთილად ანგე-
 ლოზო; ღმერთმა ინებოს, შენი ეგ ყოვლადსანატრელი
 სიტყვები გამართლდნენ; მოვიდნენ შესრულებაში და
 გეფიცები ჩემის საუფარულის ქართველების სახელით, რომ
 ამ გვარი ადარა გაბედოს ჩემმა ცოდვილმა ენამ!..

მოლაუბე.

1865 წელს დეკემბრის 15.

ტფილისს.

რედაქციისაკენ.

უ ულოდიკოს სტატიაში, ტიპოგრაფიის მოსკლავ ზო-
 გი ერთი შეცდომა, გთხოვთ წაიციხონთ ასე:

გვერ. სტრიქ. დაბეჭ. უნდა იყოს.

72,	2	ამისსავე.	ისივე
84,	5.	შეუმზადებია.	შეუსაკებია.
72,	8,	დამჩიკებელს.	დამჩდგენელს.
85,	4,	ძიჩი.	ძიჩს.
—	16,	დავიწყოთ	აჩ დავიწყოთ.
—	6.	ვიზესთაგანი.	სუთთაგანი.
86,	8,	საფუძველი არა აქვს.	საფუძველი ანუ ყიფი.
—	4,	ესეთი არის.	ესეთი აჩ არის.
88,	5.	შეაჩდგენს და პი-
ლად ცისკარს მიატუდება. შეაჩდგენს.	

- 91, 9 ერთი ც. ერიც.
- 92, 30, ბუნება. გონება.
- 16, დაკრიშინისკან. დაკრიშინის ენავე.
- 94, 17, შეთარამეტე. შეთოთხმეტე.
- 95, 10, უცლოლობისათვის. უცლოლობისათვის.
- 100, 16, მარკებელია. მისაგებელია.
- 101, 4, იმას უნდა ეთქვ. იმას უნდა ექქვს.
- 105, 6, სიგძელე. უშლის. სიგძელე გუჟის სიგ-
ძელეს უშლის.
- 106, 12, რაც. სარც.
- 14, არც ერთ ალაგსა. სარც ერთ ალაგსა.
- 5, ერთია. ესეთია.
- 108, 9, საქმემ. სიგძემ.
- 111, 5, ჰარტია მხმარებლებისა. რა ჰარტიის მხმარებელ-
ებისა და არ მხმარებლებისა.
- 1, ჩვენ. ძველ.
- 112, 6, გამოსახატველად გამოსახატველი იყო მარტო
მოიგონეს. ერთი ამ ასოთაგანი; შემდ-
გომ შესატყობელი შეიქმნა
ხმის სხვა ფრიგობა და გა-
მოსახატველად მოიგონეს.
- 12, ჯს თავისი. ეს თავისი.
- 114 10, მტვიცვად გამოხსთქვამ. მტვიცვად ვერ გამოხსთქვამ.
- 18, ეანი და გინდა ანა, გან და ენი და გინდა
(რომელიც უკეთესი (რომელიც უფრო უკეთესი
იქნება) ამათ შუა ხმა იქნება) ამათ შუა ხმა გამოვა.
- 116, 5, მზარეუ მქონე.

ტფილისში.

26 თ. ივანე შალვაძე
დიმიტრი მგალობელი
თ. ალ. ვასტ. თბუღიანი
გნ. მანანა თბუღიანისა

50 დიმიტრი ბერივე
ელისაბედ ხაზანავისა
ბიბლიოტეკა გავაკაზიის ღინეანის ბატალიონისა
ალექსანდრე ნატივე
თ. ლევან შელიძე
გნ. ბარბაკე ქობულაძისა
თ. ამირბაკ მალაღვი.

ნაღრივეში.

თ, დავით ქობულაძე.

გორში.

თ. ელიზბაკ ერისთავი
დავით შუბალაძე
თ. რეკას. შალ. ძე ერისთავი

ს. ჰეტეკბურღში.

42 უნივერსიტეტის ბიბლიოტეკა.

სსუა და სსუა ანბავი.

1.—სადაუმის ფურცელი. მალაყებისა. 2, რე-
დაქციისაგან.—5, სია 1864 წლის ადისკარხედ კელის
მომწერთა.

გელი მოსწერდებ

1865 წელსა.

ქ. ტფილისში, ქართულის ყურნლის ადისკარხედ-
ციაში, კუბიას ვერვსელოძის სასლებში.
ფასი ერთის წლის გამოცემისა, ქ. ტფილისში გაუ-
გზავნულად ექუსი მანეთი, სოლო შინ მიწოდებით, ანუ
სსუა ადგილებში გაგზავნით: შუდი მანეთი თეთრი ფული.

რედაქცია ჰსთხოვს «ცისკარის» გელის მომწერ-
თა, ვისაც ყურნალი დააკლდეს ჭ დროსგე არ
მიუვიდეს, მაშინვე აცნობოს რედაქციას, ესრეთის
სგე წარწერით:

«ცისკარის» რედაქციაში, ტფილისს. —